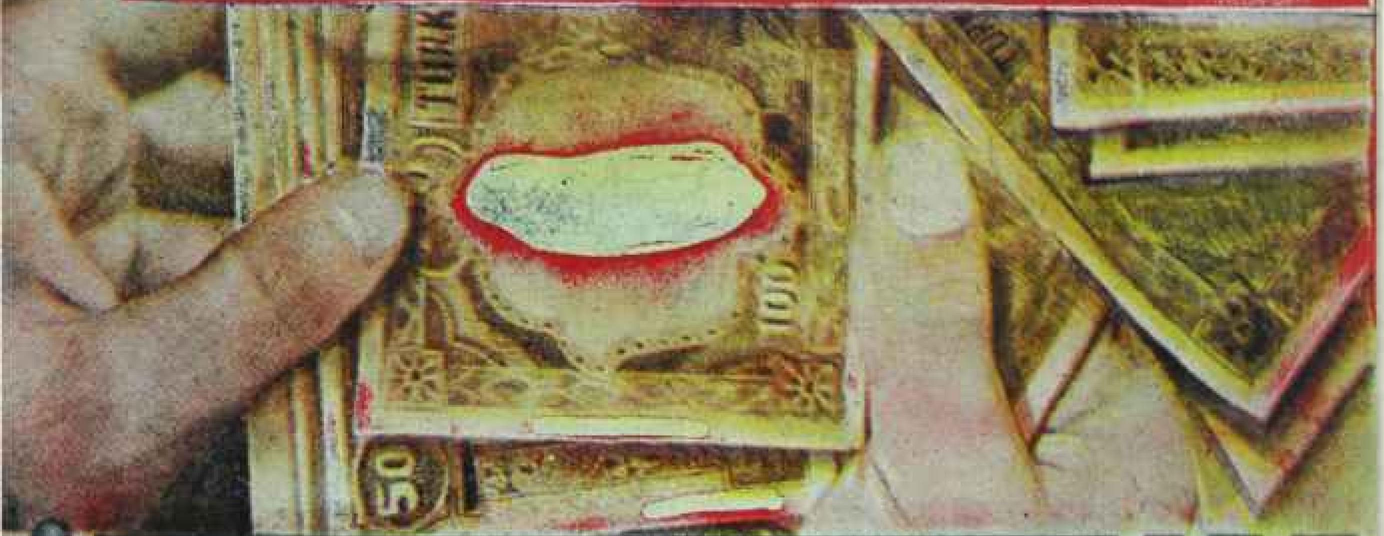
20 TEMMUZ 1963 FİYATI: 1 LİRA

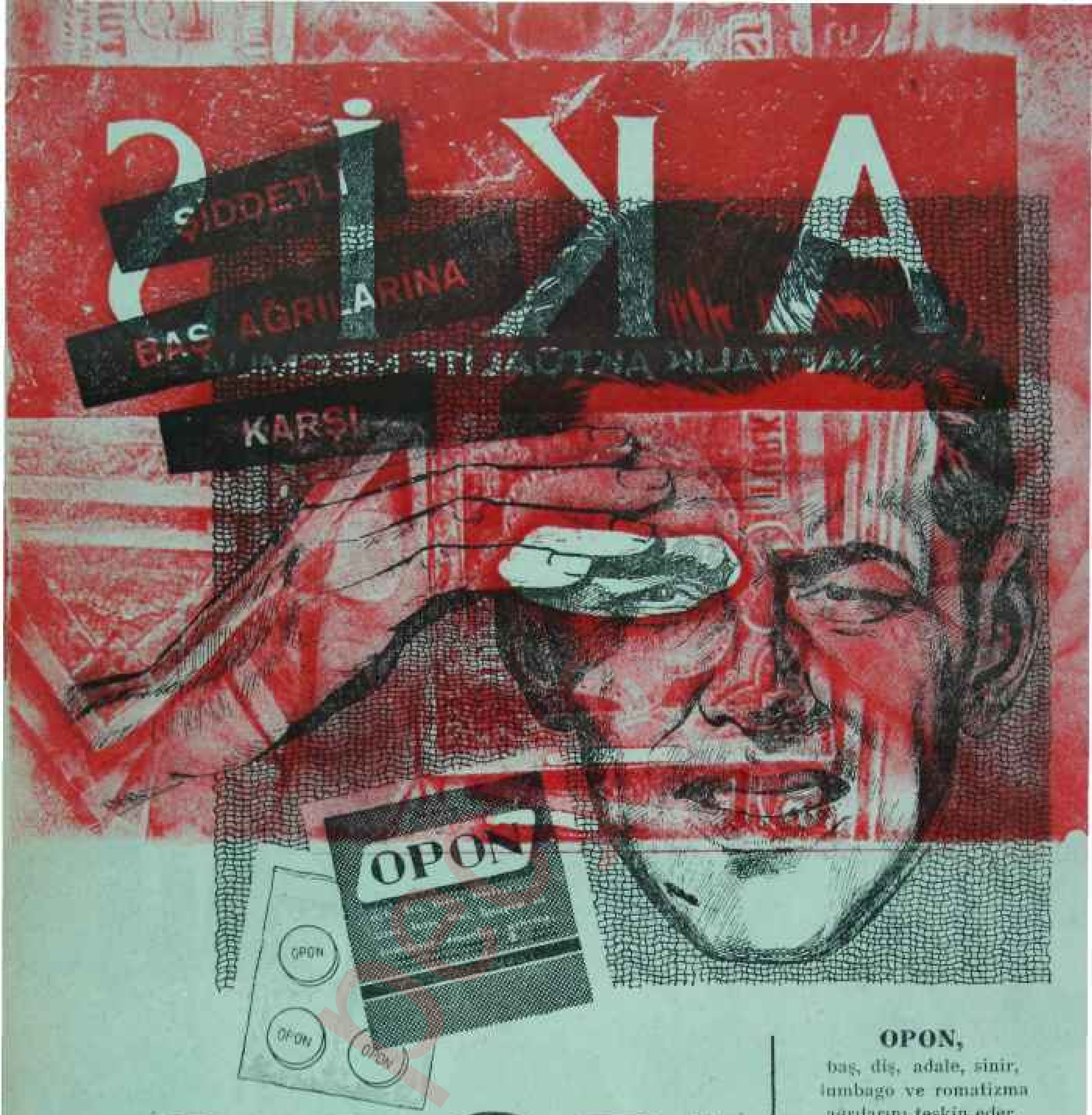
AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

KROMİT SANIKLARI

OPON

FAYDALIDIR

OPON,
baş, diş, adale, sinir, lumbago ve romatizma ağrılarını teskin eder.

OPON,
grip ve nezle başlangıcında birçok fenalıkları önler

OPON,
günde 6 tablete kadar alınabilir

(FARAL — 1946) - 361

Sayı: 473 Cilt: XXVII Yıl: 10

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı : Metin Toker, Atillâ Bartınlıoglu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Tasçıoglu (İstanbul), Seyfi Özgene! (İzmir) - Magazin Kısmı : Jale Candan, Tüli Sezgin, Bihin Anter, Hüseyin Korkmazgil - Teknik: Daniyal Eriç - Spor: Vildan Aşir Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner

Klişe
Devîntes Ticaret ve Sanayi Koli- Şti. Klişe Atölyesi
Ulus, Rüzgârlı Sok. No: 15/2

Yazı İşleri
Rüzgârlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildi yer
Rüzgarlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
19/71963
Fiyatı 1 lira

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Kendi Aramızda.

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Bir yüksek mahkeme düşününüz. Anayasayı İhlâl edip seçimleri fiilen imkânsız kıldıkları için milletin topyekûn ayaklanmasına yol açmış ve Uç saat içinde kahredilip atılmış bir ekip muhakeme ediliyor. Büyük sorumlular ve avukatları bir tez tutturmuşlar: "Canım" diyorlar, "bizim işlediğimiz bir siyasi suç. Cezamızı da çektik: İktidarı elimizden aldılar. Böylece cürüm cezasını bulmuş oluyor. Bunun üstünde bizden ne isteniliyor? Siyasî bir suç İçin başka ceza olur mu?"

"Yahu" diyorsunuz, "mantık mı, bu? O zaman hiç kimse seçim yapmaz. Bir defa iktidara, geldin mi, oturursun orada.. Tâ, ihtilâl olup kuyruğuna teneke başlanıncaya kadar. Anayasayı ihlâlin ceza görmesinin manâsı budur. Seçimle geleceksin, seçim yapacaksın, seçimle kalacak veya seçimle gideceksin. Bu memleketten Demokrasiyi kaldırmaya senin gücün yeter mi iliç? Bu nasıl hukuk anlayışı!"

Basıyorlar feryadı: Vay, mahkemelere tesir ediyor, hâkimleri tesir al" tında bırakıyor, bu kendini ne sanıyor, ne karışıyor böyle şeylere!

Bir yüksek mahkeme düşününüz. Eline silâh alıp radyo basmış, Meclisi feshetmeye kalkışmış, cunta idaresi hayal etmiş, Anayasa nizamımı koruyan kuvvetlere kurşun sıktırmış, sonra da, bir gece içinde bileğinden yakalanıp adalete teslim edilmiş üçbuçuk adamı muhakeme ediyor. Büyült sorumlular ve avukatları bir tez tutturmuşlar: "Canım" diyorlar, "bu Anayasa dediğin zaten boyuna ihlâl edilip duruyor. Bir de, biz şansımızı denedik. Ne olmuş, yani? İşte, muvaffak olamadık. Cezamızı bulduk. Daha ne isteniyor bizden? Hem biz bunu keyfimizden mi yaptık? Atatürkçüyüz biz, atatürkçü.."

"Fesupanallah!'' diyorsunuz.

Basıyorlar feryadı: Vay, mahkemelere tesir ediyor, hâkimleri' tesir altında bırakıyor, bu kendini ne sanıyor, ne karışıyor böyle şeylere!

Bir yüksek mahkeme düşününüz. Bütün Cumhuriyet tarihinin en kirli dosyasını açmış, bir görülmemiş vurgunun hesabını görmeye çalışıyor. Siz hâdisenin önemlini ve manâsını, mahiyetini, esasını yazıyorsunuz. Yazdığınız, açık olan duruşmada okunan kararnameden, alınmıştır. Onu temel yapmışsınızdır. Neymiş bu dâva, herkes bilsin diyorsunuz. Zaten, bilinmesi de kolay: Bakanlarla, noterden musaddak ortaklık anlaşmaları yapılmış!

Basıyorlar feryadı: Vay, mahkemelere tesir ediyor, hâkimleri tesir altında bırakıyor, bu kendini ne sanıyor, ne karışıyor böyle şeylere!

Amannn! Basarlarsa bassınlar.

Saygılarımızla

AKİS

içindekiler

Yurttan Akisler

Mme. Pompidou ve Bayan İnönü
iki zarif kadın

Ziyaretler — Fransız misafirlerin Başkentteki ikametleri Pompidou' larla İnönüleri birbirleriyle pek ahbap yaptı. Fransa Başbakanı yazılı nutuklarının alasına, Türkiye Başbakanını tanıdıktan sonra bir çok güzel lrticali cümle soktu. Pompidou "İnönü gibi tecrübeli bir devlet adamıyla tanışmış olmak bana çok büyük istifade sağlamış ve ders vermiştir" demekten bile çekinmedi.

Yemeklerde Bayan' İnönü Fransa Başbakan nın, zarif Mme Pompidou Türkiye' Başbakanının yanına oturdular. Bir ara Pompidou Bayan İnönüye:

"— Biliyor musunuz, Başbakanın General De Gaulle ile çok benzer tarafları var. Bir defa ikisi de, ınce ve keskin nüktedan. Acaba tanışmışlar mıdır?"

Bayan İnönü, tanıştıklarını sanmadığını söyledi. Pompidau şöyle devam etti:

"— Tanışmaları çok iyi olacaktır. Birbirlerinden hoşlanacaklardır. Tabii bu sırada, Başbakanın. Türkiye'den ayrılması güç. Memleketi bırakmasını istemek olmaz. Onun için.."

İnönü ile Mme Pompidou ise çoluk ve çocuktan, tabii İnönünün aklından hiç çıkarmadığı sigaradan bah-' sediyorlardı- İnönü Başbakanın kaç sigara içtiğini sordu ve "40" cevabını aldı. Mme Pompdıdou'nun kendisi ise, 20 sigara içmekteydi. İnönü:

"— Müsavatı kurmak lâzım. Onun için, kocanızın sigara adedini 20'ye indirtmelisiniz..." dedi.

Bu sözleri Pompidou şöyle bir işitti, pek tanı anlamadı ama içtiği sigaralardan bahsedildiğini farketti ve Bayan İnönüye:

"— Benim sigaralardan bahsettiklerini sanırım, dedi. Kimse duymasın, karım 40 sigara içtiğimi sanır. Halbuki, 50 tane içiyorum."

İnönü Bayan Pompidou'ya torunlarını anlattı, beş torun sahibi olmanın faziletlerini söyledi ve ona da bunu tavsiye etti. Mme Pompidou, tıp Öğrencisi olan 21 yaşındaki oğlu için İnönüye mönüyü imzalatmış, İnönü de "Sayın Dr. Allain Pompidou için" diye yazarak imzalamıştı. Mme Pompidou bu "Sayın Dr." ibaresinin büsbütün hoşa gideceğini belirterek:

"— Benim bir tek oğlum var. Onun için, beş torun sahibi olmam güç" dedi

İnönü güldü:

"— Daha çok gençsiniz Madam, daha çok genç.."

Türkiye Başbakanının yemeğinde mönü kılıç balığı, piliç, enginar, parfe ve meyvaydı- Fransa Büyük Elçiliğindeki yemekte ıstakoz, piliç, kazçiğeri, ağaç çileği, peynir vardı. Yemeğin malzemesi Fransadan gelmişti ve her şey çok mükemmeldi. İnönü Büyük Elçinin eşinden alıçısının fransız olup olmad'ğını sordu ve olmadığı cevabını aldı. Bunun üzerine:

"— Ama eminim ki, Madame 1'Amıbassadrice mutfağa bizzat nezaret ediyor. Yemeklerin bu kadar nefis olmasının sırrı budur" dedi.

Sefire tatlı bir şekilde kızardı: İnönü doğru bilmişti.

Meclis — Meclis, Reorganizasyon kanununu ele aldıktan sonra, bunu tamamlamadan tatile girecektir. Fakat bu tatil bir ayı geçmiyecektir. Zira 21 Ağustos ta Sıkı Yönetimin iki ay uzamasının sonuna varılmakta dır. Bugün görülen, bir kısa müddet daha temdidin zaruri olduğudur. O bakımdan Meclis 20 Ağustostan önce mutlaka bir araya gelecektir.

Tatil sırasında partiler, milletvekili ve senatörlerinin seçim bölgelerine gitmelerini, orada her birinin mümkün nisbetinde çok köy gezmesini, halkla temas edip mahallî seçimlerin havasını hazırlamalarını istemektedir. Ancak mahalli seçimlerin 17 Kasıma kalmış olması bu gayreti biraz aksatacaktır. Temsilcilerin çoğu kendi seçmenlerinden ziyade İstanbullu seçmenlerin dertleri üzerine eğilmeyi ve Kadıköy, Yeniköy, Erenköy, Çengelköy, hattâ Karaköy gibi köyleri gezmeyi tercih etmekte, buna hazırlanmaktadırlar.

Tabii bu arada "hem ziyaret hem ticaret" formülü İstanbullu milletvekili ve senatörlerin tekelinde kalacaktır.

Sağlık — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu, Eylül ayı baslarında, köy ve halk sağlığı konularında incelemeler yapmak üzere Poionyaya gidecektir. Türkiyede tıbbın sosyalizasyonu teşebbüslerine paralel olarak tertiplenen bu gezide Azizoğlu genel olarak halk sağlığı konularında incelemeler yapacak, ilaç ve • tıbbî malzeme fabrikalarını ziyaret edecektir.

Polonya ve Yugoslavya hükümetleri tarafından Mart ayı içinde davet edilmiş olan Azozoğlunun ziyaret tarihi önce Haziran başları olarak tespit edilmiş, ancak son politik gelişmeler ve Bakanlık içi çalışmalar sebebiyle tehir edilmişti. Azizoğlu Polonyada döndükten sonra Ekim ayı ortalarında Yugoslavyaya gidecektir.

Eğitim — Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonunun XVI. Temsilciler Kurulu toplantısı bu yıl Antalyada yapıldı. Haftanın başında Pazartesi günü erken saatlerde açılan toplantıya sat 10'da Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem ve Orta, İlk, Teknik Öğretim genel müdürleri ile 600 kadar delege katildi' İlk konuşmayı Federasyon Başkanı Şükrü Koç yaptı. Köy Enstitüsü konusuna temas eden, Millî Eğitim dâvasında yeni tedbirler alınması gerektiğini belirten Koçun konuşmasının ağırlık noktasını, bugün hâlâ 15 bin köyde okul bulunmadığı, 2 milyon çocuğun ilk öğrenim imkânından mahrum olduğu, halen 40 bin ilkokul öğretmenine ihtiyaç bulunduğu gibi hususlar teşkil etti.

Federasyon Başkanından sonra kürsüye çıkan Milli Eğitim Bakanı Öktem ise memleketsever öğretmenlerin tedirgin edilmemeleri İçin gerekli tedbirin alınacağından bahsetti.

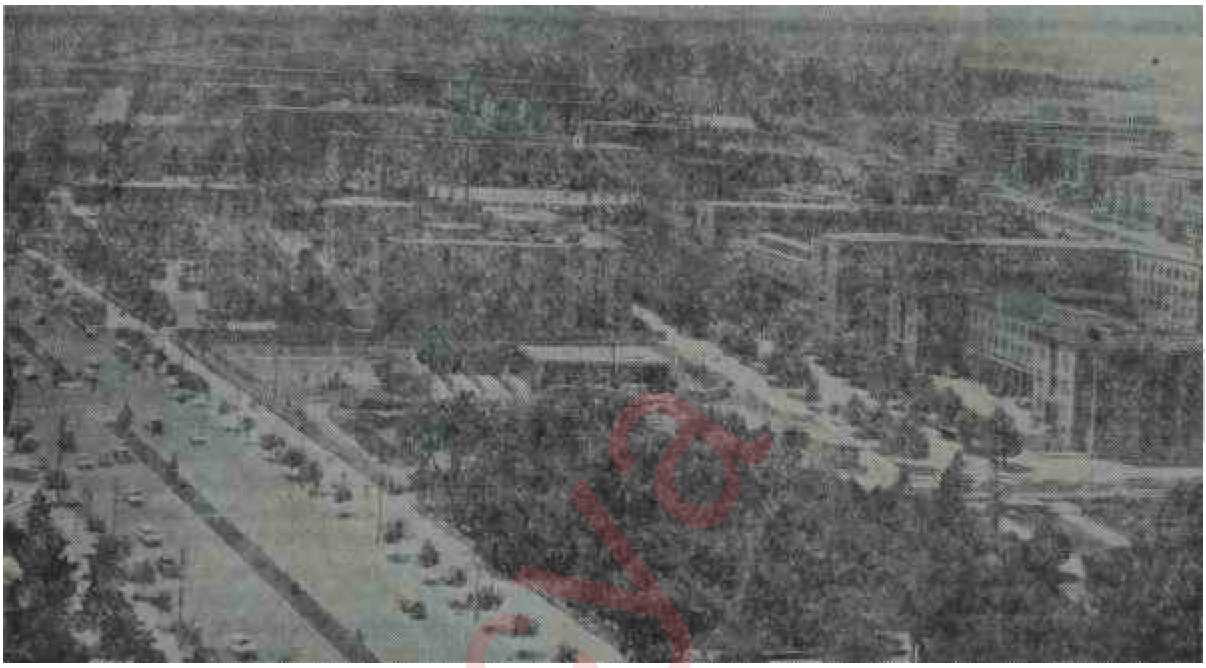
İkinci günkü toplantıda ilk sözü Sivas delegesi Hüseyin Öztürk aldı ve "Artık gerçekleri görmemekten kurtulmalıyız. Bunun çaresi, ezbercilikten üretici bir eğitime gitmektir" dedi. Öztürkü Bakanlık Müsteşarı Nuri Kodamanoğlu takip etti. Kodamanoğlu, özetle, "Bütün vatandaşlara giden bir eğitini sistemi bulmalıyız" dedikten sonra, zihniyet değişikliği için ülkücü bir kadronun şart olduğunu belirtü.

Müsteşardan sonra' kürsüye gelen Kırıkkale delegesi Dursun Akçam -Milliyet gazetesinin açtığı röportaj yarışmasında "Analarımız" adlı yazısıyla birincilik mükâfatını kazanmıştır- Anayasaya uyulması gerektiği hususu üzerinde önemle durdu-

Toplantı üçüncü gün de bütün haraketiyle devam etmektedir. XVI. Temsilciler Kurulu toplantısında Millî Eğitim alanında önemli sonuçlara ve kanarlara varılacağı sanılmaktadır.

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI
Yıl: 10 20 Temmuz 1963 Sayı: 473 Cilt: XXVII

YURTTA OLUP BİTENLER

Sessiz sedasız Bakanlıklar
Düşman uyumaz, Bakan uyur!

Millet

Sessiz bakanlar!

Ankarada bir genç adam, Demokrasi devrinde, yani milletin oyu isteıülip iş görüldüğü bir sistemde Böyle bir şeyin nasıl olabileceğini anlayamamanın şaşkınlığı içindedir. 3u genç adam, Türkiyenin en Büyük bir gazetesinin Ankaradaki temsilcisidir. Hikâye şudur:

Yaz aylan, Basının en ziyade haber sıkıntısı çektiği aylardır. Çok zaman gündelik gazeteler, a- rını nasıl dolduracaklarını bilemezler. Bu yüzdendir ki canlı aylarda iç sayfaların bir yerine sütunluk başlıklarla sıkıştırılan havadisler ölü mevsimde kolaylıkla manşetlere sıçrarlar. Zira yazın hem fazla bir şey olmaz, herkes tatildedir, hem de siyaset dedikoduları alaka

Büyük gazetenin temsilcisi, Başkentteki bütün muhabirler gibi habersizlikten kıvrandı, kıvrandı. Sonra, aklına bir şey geldi. Bu Hüküımet çalışmıyor değildi ya.. Elbette bir şeyler yapılıyor, bir faaliyet gösteriliyor, bir gayret sarfediliyordıı. Üstelik 5 Yıllık Plânın ilk yılının inşaat mevsimi içinde bulunuyorduk. Bakanlıklar ,devlete yeni düzen verecek kanunların hazırlanmasıyla meşguldüler. Bunları ele alıp değerlendirmek, umumî efkârı bunlardan haberdar etmek gazeteci için haber sıkıntısını önleyecekti. Gazeteci düşündü ki, bu aynı zamanda hükümet icraatını da duyurmak olacaktır. O bakımdan bir güçlükle de karşılaşmayacağından emin olarak yola çıktı.

Aaa! Hangi kapının ipini çekse, bir tatlı sohbetten sonra şu cevabı alıyordu:

"-— Vallahi, bilmem ki kardeşim. pek bir haber de yok.. Çalışıyoruz, işte!"

Ama 'bu çalışmanın ne olduğunu anlatan, değerini veren, onun umumî efkârca bilinmesinin, hem iyi bilinmesinin önemini anlayan bir tek, ama bir tek Bakana genç gazeteci rastlamadı. Bir uyuşukluk, bir mıymıntılık, bir umursamazlık çok kimseye hâkim görünüyordu. Türkiyenin en büyük gazetesi, bu! Sütun- .larını sana açmış. Politika kulisi dedikodularından usanmış okuyucusuna memlekette neler olup bittiğini, hem de karamsar cepheden değil, iyi niyetli ve objektif açıdan anlatmaya arzulu.. Bakanların verdiği cevap:

"— Vallahi, bilmem ki kardeşim, pek bir haber de yok.. Çalışıyoruz, işte!"

İşin eğlenceli tarafı, sadece bir gazetecinin değil, Başkentteki bütün ciddi gazetecilerin ruh haletinin bu

HAFTANIN İÇİNDEN

Bu Meclisle...

Geçen gün berberde, elime bir mecmua geçti. İnsanın berbere gittiğinde okuduğu mecmualardan biri. Bir yazı- Politikacılardan şikayet ediyor. Atatürkün öldüğü saatte biz her şeyimizi kaybetmişiz. Saatin ibrelerinin o an üzerine geri getirilmesi edebiyatının gecikmiş ve doğrusu kof bir örneği. Bir devrin mecburi "Aydın Oligarjisi" hasretini, çeyrek asırlık bir zaman parçasını hiçe sayarak terennüm gayretinde bir adam. Konunun abesliği, kalemin ustalığını bile yok etmiş. "Ah, neydi o günler!" diyor, sonra, Atatürkün etrafında bir avuç aydınla devrimlerin yapıldığını söylüyor, bugün ise aydınların sayılamıyacak kadar çoğalmış olduğunu yazıyor, arkadan gene içini "Ah, Atatürkün öldüğü saatte biz her şeyimizi kaybettik.." diye çekiyor. Anlaşılıyor ki, kaybettiği başka serdir. Zira, kalemin sahibini bileceksiniz. Bugün "Politikacı" diye bir tipi yeren zat ile "Polltikacı"mn prototipi Menderese, Sabık Başbakan Rubikonu geçip bir zalim haline geldiğinde mersiyeler kaleme alan ve onun Örtülü Ödeneğine avuç asan kimse aynı şahıstır. Bunun samimiyet neresindedir, lütfen söyler misiniz?

Ama, bunun tehlikesi nerededir, onu ben söyleyeyim.

Bir Çirkin Politikacı tipinin, her memlekette olduğu gibi bizde de bulunduğu elbette gerçektir. Zaten bu, herkes için şikâyet konusudur. Çirkin Politikacı ile Politikacı birbirine karıştırılırsa, seviyesizlik düşmanlığı rejim düşmanlığı olur, çıkar. "Bak şu adama!" Tamam. Hep bakıyoruz ve hep iğreniyoruz. "Peki, onunla bu memleketi nasıl İdare edeceğiz?" Memleketi onunla idare etmeyeceğiz ki.. Onun sesi çıkıyor. Ama, aynı derecede iğrenç başka tiplerin de sesi çıkıyor. O söylüyor, bu söylüyor. O yazıyor, bu yazıyor. Her açık rejimde olduğu gibi. Topluma ise, başka kuvvetler başka cereyanlar sahip çıkıyor, istikameti onlar veriyor. Gene, her açık rejimde olduğu gibi.. Memleketin sağlam kuvvetleridir ki, demokratik sistemlerde aşırılıkların ve seviyesizliklerin, çirkinliklerin panzehiri olurlar, toplam ilerledikçe onların sayısını ve tesirini azaltırlar. Eğer Çirkin Politikacı mavzeri kapıp dağa çıkmayı gerektirseydi bugün ne İngilterede, ne Amerikada Demokrasi olurdu- Kurulmazdı. Kurulsaydı yaşamazdı. Oralarda rejim, hep Çirkin Politikacıyı yene yene oturmuştur.

Mesele, Çirkin Politikacıyı memlekete hâkim hale getirmektedir.. Çirkin Politikacı, bir devre Türkiyeye hâkim hale gelmiştir. Dün hesabı görülen Örtülü ödenek dâvası, bugün hesabı görülmekte olan Kromit İşi kudretin Çirkin Politikacımın elinde bulunduğu devrin hikayelerdir. Hangi memleket, kudret sahipleri çirkinliğe prim verirlerse ondan hiç zarar görmez? Hele o memlekette, iki para için bunları öven, göklere çıkartan, onlarda kerametler bulan kara aydınlar bulunur, bunlaır birer fırıldak gibi menfaat rüzgârına göre dönüp dururlarsa.. O zaman gericilik de huş kaldırır; dalavereciler de çoğalır, haksızlık ve huzursuzluk da artar. Sadece bünyenin sağlamlığıdır ki böyle ekipleri memleketlerin başından kaldırıp atar.

Bugün Türkiyede böyle bir durum var mıdır, yok mudur? Sadece Mamakta cereyan eden ibret verici duruşroayı yakından takip etmek "Ah, Atatürk!" edebiyat.nın bu tarzı altında nenin yattığını görmeye yetecektir (de, artacaktır bile.. Zaten ondan dolayı değil mi-., dir ki bugünün Sergüzeştçileri, kendilerine bula bula dünün Çirkin Politikacısının damgalı meddahlarını teşvikçi olarak bulmuşlardır.

Bu Meclisin daha iyi olmasını kim istemiyor? Bazen orada cereyan edenler, aklıbaşında herkese hüzün veriyor. Ama ümitsizlik vermemelidir. **Zira** bu, madalyonun öteki tarafını bu memleketin iyi niyetli aydınlarına göstermemek isteyenlerin oyununa gelmek olur. Grev Kanunu, Lokavt Kanunu, Kollektif iş aldı.. Bu kanunlar Çirkin Politikacı yenilerek mi çıkarılmıştır, yoksa onun mu eseridir? Teni vergi kanunları kimin oyunu alarak yürürlüğe girmiştir? Bir tarım vergisini, o Grupunun elinde kamçı idare eden ve felâketine kadar götüren Adnan Menderes çıkaramamıştır. Yarın, öbür gün Toprak Reformunu bu Meclis çıkartacaktır. Çok menfaate halel getirdiği için çok baskıya yol açan İcra ve İflâs Kanunu, İhale Kanunu, yeni Basın Mevzuatı politikacıların eliyle kanun haline gelecektir. Devletin Reorganizasyonu, Personel Kanunu bu Meclisin eseri olacaktır. Bunlar, dün hasreti çekilen başarılardır.

Bundaki sır nedir? Bundaki sır, toplumun gittikçe şuur kazanması, Çirkin Politikacının kudretini gittikçe kaybetmesi, her şeyin gittikçe daha rahat, daha açık, daha medeni tarzda tartışılmasıdır. Bugün bir örtülü Ödenek Rezaleti olabilir mi? Bugün birr Kromit şirketi, karşılığında toprak gösterip. 77 milyon lira kredi alabilir ve **100** milyon lira borç takabilir mi? Ama elimi ateşe sokarını, bu rejim değişsin, bir kapalı sistem kurulsun, üç ay sonra Menderes Devrinin rahatsızlıkları bin misli ağır şekilde toplumu kemirmeye başlar ve Menderesin başına on yıl sonra gelen, yeni kudretsahibinin başını on ay içinde yer. Bu, memleketin sağlam kuvvetleri tarafından mükemmelen görüldüğü, bilindiği içindir ki "Ah, Atatürk!" edebiyatının arkasına gizlenmek isteyen Sergüzeştçiler bir gece içinde tarümar edilmişlerdir. Atatürksüz bir Atatürk devrinin kurulması asla kabil olmayacaktır. Zira bu, Atatürkün sadece aziz hatırasını çamura bulamayacaktır, onun mukaddes emanetini de mahvedecektir. O hatırayı ve emaneti bu memleketin namuslu aydınları Çirkin Politikacıya karşı koruyacaklardır. "Şerefsiz Sergüzeştçiİer"in böyle bir bayrak taşıma hakkı yoktur. Hiç bir zaman olmayacaktır.

Ne yapacaksak demokratik bir rejim içinde ve Politikacı vasıtasıyla yapacağız. Adam olalım ve Politikacıyı doğru, lyi yoldan ayrılmamaya mecbur edelim. Her Meclis bir evvelkinden daha seviyeli teşekkül etsin ve kudreti elinde tutanlar çirkinliğin prim sağınmadığını görüp anlasınlar. Biz bunu yapabiliriz ve Türkiye için İdeal artık bundan başka bir şey değildir.

olması, yapılanları millete duyurmak İçin, hele bu habersiz yaz ayla" rında çalmadık kapı bırakmamalarıdır. Aklıbaşında bir hükümet böyle bir fırsatın üstüne balıklama dalar. Zira demokratik hükümetle totaliter hükümet arasında bile bu bakımdan fark yoktur. Umumî efkârı, başka metodlarla da olsa, kendi yanında tutmak mecburiyeti demokratik hükümet için de, totaliter hükümet için de mevcuttur.

Ama, balıklama dalmak ne kelime! Hükümetin Başkanı, hafta tatilinde denize çivileme dalıyor ya-. Bakan beyler için bu yetiyor da, artıyor olmalı..

Yüce Divan

Gözdeki mertek

(Kapaktaki Dâva)

Bundan aşağı yukarı sekiz yıl önce, D.P. iktidarının şaşaalı devrinde, Dr. Mükerrem Sarolların, Fatin Rüştü Zorluların, Samet Ağaoğluların ihtişamından geçilmediği ve kudretlerinin her şeye yettiğine inanıldığı bir gün, 1955 senesinin Şubat ayının dokuzuncu günü bir adam İstanbuldaki Beşiktaş noterine iki adet taahhütname tasdik ettirtti. Taahhütnameler kopyalı olarak hazırlandı, birer tanesi usul gereğince noterlikte muhafaza altına 'alındı. Taahhütnameler orta boylu, bakışlı; ince bıyıklı bir adamın imzasını taşıyordu: Ahmet Oğuz Akal.

Oğuz Akal 2 milyon 400 bin dolarlık -o tarihlerde bu meblâğın resmî kurdan kıymeti 6 milyon 720 bîn lira, serbest borsada ise asgari 35 milyon lira idi- döviz tahsisiyle bir Demir-Çelik fabrikası ithal ediyordu. Beşiktaş noterliğince tasdik edilen taahhütnamelere göre, kurulaoak fabrikaya Dr. Mükerrem Sarol yüzde 25, Fatin Rüştü Zorlu ise yüzde 10. hisseyle ortak oluyorlardı. Ancak Sarol ve Zorlu para ödeyecek değillerdi. Hasselerinin karşılığı, müessesenin ilerde sağlayacağı kârdan karşılanacaktı. ,

Başkalarına garip görünebilecek bu tarz ortaklık, taahhütnamenin altındaki imzanın sahibi Oğuz Akal için hiç anormal değildir. D.P. iktidarının daha da şaşaalı 1957 yılının Haziran ayının yirmiyedinci günü aynı Demir-Çelik fabrikasının işletilmesi için "İstanbul Demir-Çelik T.A.O." adıyla bir şirket kuracaktır. Bu şirkete, o sırada Umum Müdür bulunan Mithat Dülgenin teklifiyle Ziraat Bankası yüzde 40 nisbetinde ortak olacaktır ve banka, bu hissenin karşılığı olan 800 bin lirayı, derhal ve defaten ödeyecektir. Halbuki banka o tarihte Oğuz Akaldan 46 milyon 500 bin 329 lira alacaklı durumdadır. Bundan başka "kurulan yeni ortaklığın bütün sermayesi banka tarafından teinin edilmiş ve tahakkuk edecek bilcümle masraflar bankaca karşılanacağı halde bankanın iştirak hissesi yüzde 40, bu şirkete kırk para yatırmamış olan Oğuz Akal ile adamlarının hissesi ise yüzde 60'dır." Bu bakımdan, meseleye adı karışanların verdikleri ifadede "becerikli bir iş adamı" olarak tavsif ettikleri Oğuz Akalın, D.P. devrinin iki kudretli şahsiyetine, bedeli "ilerde yapılacak kârdan ödenmek üzere" yüzde 35 nisbptinde bir hissevi devretmesinin şaşılacak tarafı yoktur.

Samet Ağaoğlu
Hırçın bir sima

Zaten bu ve buna benzer tarzda kurulmuş olan ortaklıklar, yapılan alışverişler "becerikli iş adamı"na uğurlu gelmiş ve 1960 yılında -tabiî ihtilâlden önce- Ziraat Bankasının kendisinden alacağı, 74 milyon 447 bin liraya yükselmiştir. Bu, bizde bir rekordur.

Geçen hafta bu rekorun sahipleri, Yüce Divan önünde, marifetlerinin hesabını vermek üzere bir defa daha buluştular.

Şampiyonlar huzurda

O gün, mahkeme önünde İlk sıra sol baştan itibaren şöyleydi: Dr. MUkerrem Sarol, Ziraat Bankasına Oğuz Akalı müşteri yapan şube müdürü Rifat Ozan, Mithat Dülge, unutulmaz Samet Ağaoğlu, Oğuz Akal Kromit şirketinin vekili ve bugün, Mamak sanıklarından bazılarının avukatı Mustafa, Deliveli, talihsiz Abdullah Aker. Abdullah Akerin önünde, Oğuz Akalın tanınmış C.H.P. li avukatı Muhlis Sırmalı oturmaktaydı. Daha arkada, "Memuriyet görevini kötüye kullanmaktan sanık" olan kimseler vardı. Bunlar o tarihte ya "İlgili Bakan", ya da "Ziraat Bankası İdare Meclisi Üyesi" bulunmaktaydîlar.

Mahkeme heyeti önünde, bunların sorguları yapıldı. Üç sanığın, Oğuz Akal ile Mükerrem Sarol ve Samet Ağaoğlunun. ifadeleri alâka çekti. Mithat Dülge ve Mustafa Deliveli ise, daha ziyade şaşırtıcı beyanlarda bulundular. Mithat Dülge halâ tahsil edilememiş ye son cezemelerle 100 milyon liraya yükselmiş krediyi "memleketin iyiliği için" açtırmış bulunduğunu ileri sürdüğü zaman bazı dinleyicilerin tebessüm ettikleri görüldü. Oğuz Akal ile Mustafa Delive ise, ilk verdikleri ifadelerin "devrin şartları icabı" intilâl devri olduğunu ve bu ifadelerin makbul sayılmaması gerektiğini ileri sürdüler. Bu ilk ifadelerde hem Oğuz Akal, hem kendisi kadar becerikli avukatı rüşvet» vermeden o devirde -DP. devri iş görülmediğini söylemişler, itiraflarda bulunmuşlardı. Anlaşılıyordu ki bu iki iş adamının hususiyetleri "devrin hususiyeti" ne göre davranmaktır.

Mithat Dülge, kredi . açılırken bankalarca yaptırılması mutad olan istihbarat hakkında alışılmamış beyanlarda bulundu. Dedi ki:

"— Düşünüp taşındım. " İdare Meclisinden de karar alarak bu firmaya kredi açtırdım. İstihbarat bülteni yok. Olsa yine onu tanımaz, krediyi açtırırdım. Günkü ben bir Umuım Müdür olarak 200-300' Ura maaşlı, mesuliyetsiz bir memurun tanzim edeceği istihbarat bültenine rağbet etmem. Bu firma gayet iyi çalışan bir firmadır. Misali bankamızdaki muamelelerinden bellidir!"

Bu sözler de salonda bulunan ve Oğuz Akalın bir borcunun ödenmesi için Meclisten kanun çıktığını bilen kimselerin dudaklarına birer tebessüm kondurmaktan geri kalmadı.

İstihbarat hikâyesi

Kararnamede ise, istihbarat bülteninin mevcudiyeti bildirilmekte ve neticenin menfi olduğu belirtilmektedir. ilk tanzim edilen istihbarat bülteninde Kromitin Ziraat Bankası Galata Şubesinin 2676 değişmez sayılı müşterisi iken bazı yolsuz muamelelerinden dolayı kredisi kesilmiş olduğu, halen firma hakkında müsbet bir malumat temini mümkün olmadığı ve ademi tediyeden dolayı yüzü mütecaviz protestosu bulunduğu yazılmıştır. Bu bülten yok edilmiş, bunu veren teşkilât dağıtılmış, -yerine yenisi kurulmuştur. Şube Müdürü Rifat 0-zan yeni tayin dâir len memurlara maksadına uygun ikinci bir bülteni 1954 Ocağının altısında tanzim ettirmiş ve bunu Umum Müdürlüğe göndermiştir. Dülgenin ifadesinden, Rifat Ozanın boş yere yorulmuş bu» umduğu anlaşıldı.

Sarol daha kısa konuştu. Böyle bir kudreti olduğu nu inkâr ediyordu. Bildirdiğine göre, D.P. den geçici olarak çıkarıldı tında Ziraat Bankasına 50 bin lira borcu vardı ve onu temdit ettirememiş ti. D.P. de bulunduğu zamanki kud retinin ne olduğunu ise söylemedi. Menşur-taahhütname hakkında Sarolun görüsünün su olduğu bilinmek tedir: Hakkında Meclis Tahkikatı açıldığında, yani bir sene sonra, bir de görmüştür ki Oğuz Akal, kendisinden hiç habersiz böyle bir taahhütname hazırlamıştır! O kadar kızmıştır ki Oğuz Akalı, yani Türk Sesi gazetesindeki ortağını hemen çağırmış ve bunun "ahlaksizlik olduğunu söylemiştir.

Değişen ifadeler

Halbuki Oğuz Akalın, o sıralârdaki acıklamas başkadır. Oğuz Akal deli değildir. Elbette ki, durup dururken Beşiktaş noterine gidip 35 milyonluk bir malın dörtte birini bir adama, kara gözleri için bağışlayacak değildir. Kendisini 1955 yılında avukatı Mustafa Deliveli Ankaraya çağırmıştır. Mustafa Delivelinin Sarolun yakın ve emin ideal arkadaşlarından olduğu Başkentte bilinmektedir-. Çağırılma sebebi, Sarolun Akalı görme, arzusudur. Sarol Ankarada bu taahhütnameleri vermesini ısrarla ' istemiştir. Bu taahhütnameleri verdiği takdirde Fatih Rüştü i" le beraber devlet daireleri ve bankalardaki işlerini takip edip neticelandireceklerini söylemiştir. Sonradan, Sarol ve Zorlu işleri iyi takip etme-, misler, ortaya Samet Ağaoğlu çıkmiştır. Demir - Çelik fabrikası ile ilgili isler bundan sonra kudretli Sanayi Bakanı tarafından takip edilmiştir. Akal. Ağaoğlu İle peşin bir ücret görüşmemiştir. Ancak, İs realize olduğu takdirde bunun bedelini ödeyeceğini hep bilmiştir. Nitekim Mustafa Deliveli böyle bir be delin dolambaçlı ödenme şeklini de bildirmemiş değildir: Akal, Ağaog lunun fazla para etmeyen bir ma denini tam 170 bin lira sayarak satın almıştır.

Oğuz Akal ve Mustafa iş te bu görüşlerini geçen haftanın sonundaki sorguları sırasında kabul etmediler ve İhtilal devrinde zorlan dıkları için bu şekilde konuşmaya mecbur bırakıldılar. larını söylediler Ancak Oğuz kal vesikalar elde bulunduğundan, Beşiktaş noteri; den 9-3.1955 tan hinde 2877 ve 287 sayılarıyla alınan taahhütnameler inkâr etmedi. Bu] iki vesika hale; dâvaya ait 1960: 14-10 sayılı dosya nın 40 ve 41 sayı lı eklerini etmektedir.

Sinirli bir sanık

S anıkların içinde sinirli haliyle dikkati çeken, Sanayi Bakani Samet Ağaoğlu du. Belki de can nı sıkan bu tara vesikalardı. Ağaoğlunun iki sa-i süren konuşma sunasında zama zaman "manie persecution" al verilen rahatsıza ğa müptelâ olup olmadığı şüphe duruşmayı takip!;; den bazı kimseler de uyanmadı değ-A.ğaoğlu Yassıada Duruşmaları sır sında, kendisiy! beraber illâ mesel Fethi Çelikbaş da yargılanmasım istemiş, çin sadece kendisinin hesap verdiğini sormuş, Salim Başoldan "Sizi bir araya getiren kuvvet böyle istedi" vahini âlmıştı. Sorgusu sırasında bunu unutmadığını belli eden 1 " kullandı.

"— Kromit dâvasının pis bir da va olduğunu söylüyorum. Pis bir dava bu.." dedi.

Bu pis dâvada, kendisinin ne vardı ? Zira, hiç bir suçu, hiç bir

Eski bir âdetleridir!

Geçmiş D.P. devrinin tipik şahsiyetlerinden Mükerrem Sarolon, kendisine milyonlarca lira değeri bulunan bir fabrikanın dörtte bir hissesini noterden musaddak taahhütnameyle bağışlayan cömertlikten "Aaa! Hiç haberim yoktu.. Öğrenince bir kızdım, bir kızdım,!." demesi insanı güldürmekle kalmıyor. İnsana bazı şeyler de hatırlatıyor.

Sene 1954 Sonbaharı. Sarol, Basın-Yayın ve Turizm Bakanı. Ama, Resmi İlanla beslediği bir gazetenin de hukuki ve fiili sahibi. Dünyada görülmemiş bir şey.. Davacıyla kadı aynı. Bu mecmua, durumla alâkalı bir kampanya acıyor ve diyor ki: Sarol ya Bakanlıktan çekilir, ya gazeteyi biralar! Sarol Bakanlıktan çekilecek değil ya.. Gazeteyi bırakıyor. Gazeteyi bıraktığını ilan ediyor.

Fakat tesbit ediyoruz ki üç kişi, bu hâdisenin cereyan ettiği sarada Beyoğlu noterliğine gitmiştir. Orada, bir ortaklık mukavelesi imzalamışlardır. Gazete ismen, bu üç kişiden birinin üstünde görünecektir. Ama aslında, Uç kişinin eşit hisseleri olacak, kâr bunların arasında mütesaviyen paylaşılacaktır. Gazete kapandığı takdirde, ismi Mükerrem Sarola kalacaktır. Sarol, gazetenin idaresinde söz sahibi olacaktır.

Bunun üzerine, devir muamelesine muvazaa olduğu iddiasıyla ortaya çıkıyoruz. Diyoruz ki: Sarol, hâlâ gazeteyle ilgisini muhafaza etmektedir. Sarol, gizli mukavelenin numarası, tarihi ve metniyle elimizde bulunduğunu hatıra getirmediği için dâva açıyor. Bir muvazaa, yoktur, diyor. Kendisi dürüst adamdır, böyle bir "anlâksızlık" yapmaz.

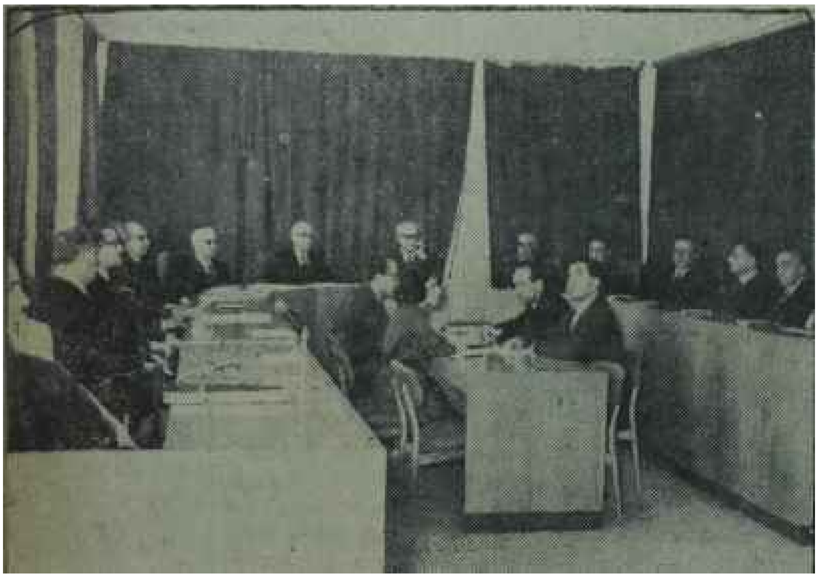
Talebimiz üzerine mahkeme Beyoğlu noterinden o tarih ve o numaralı mukavelenin suretini istiyor. Mukavle geliyor: Her şey bizim yazdığımız gibidir. Mahkeme, hakkımızda beraet kararı veriyor. Fakat sonradan "ispat Hakkının bulunmadığı" mucip sebebi, Temyizde Daire Başkanı ve üyelerinin tekaüt edilip yerlerine "Menderes H:ıkimleri"nln getirilmesi, yeni Temyizin kararı bozması, tekrar duruşma, mahkûmiyet, v.s.

ilgi çeken taraf o değil.'

Mukavelenin altındaki imzalardan biri, gazeteyi ismen devralan bir eski gazeteci: Atıf Sakar. Öteki, Mükerrem Sarol.

Üçüncüsü mü?

Kendinizi sıkı tutunuz: Ahmet Oğuz Akal!

Anayasa Mahkemesi ve Başkanı Sünuhi Arsan
Kirli torbasını açtı

si yoktu. Buradaydı, çünkü öyle tenmişti de, ondan..

"— Benim hakkımda, beni tekrar ahküm etmek için bir hikâye uyrulmuştur. Bu, tam bir polisiye imandır ve gerçekle ilgisi yoktur hikâyenin.." diye edebi bir tar'za konuştu.

Kromit davasıyla ilgili bütün saatı, sadece memleket menfaatti gözetilerek -Mithat Dülgenin ıcatı gîbi..- yapılmıştı. Evet Oğuz salı tanımaktaydı. Ama, rüşvet alış olması bahis konusu değildi.

"— Rüşvet aldığım iddia ediliyor, tat rüşvet vermek sucu kimseye yüklenilmiyor.." dedi.

Samet Ağaoğlunun böyle bir tirad n hazırlanmış bulunduğu, hattâ bacümleleri ezberlediği seziliyordu. tün ifadesine şu hava hâkimdi: adisini Yassıadaya gönderen kuvvetin yeni bir komplosu karşısınday deliller tahrif edilmiş, bir takım sikalar yok edilmişti! Bu "pis işkendisinin bir rolü yoktu.

Sorgular bittiğinde, bir devri kate şayan şekilde damgalayan adetâ onun alâmeti farikasını kil eden "pis iş"le alâkalı duruştun 28 Eylül 1963'e bırakıldığını, şkan karar olarak bildirdi. Sanıklar, salonu terkettiler.

C.H.P.

Tehlikeli alâkalar

CHP Grup Başkan Vekili Rüştü Özal evvelâ uzun uzun düşündü, sonra fikrini söyledi:

"— Grupun temayülü şudur: Bir Komisyon kurulmuştur. Bu komisyon bir takım arkadaşlarımızı tanık ve sanık sıfatıyla dinleyecek, sonra kanaatini bildirecektir. Meselenin bir Grup meselesi olacağını sanmam. Mesele Partiiçi bir meseledir ve Merkez Yönetim Kurulu ile Parti Meclisini ilgilendirmektedir. Biz sadece olayları izliyoruz.".

Özalın, CHP' li milletvekillerinin temayülleri ile ilgili bu açıklamayı yaptığı sırada T.B.M.M nin ikinci katındaki 106 numaralı odada CHP Tetkik Komisyonu tanık dinlemekteydi. 106 numaralı oda -CHP Senato Grup Yönetim Kurulu odasıdırsön derece ilgi çekici ifadelere sahne oluyordu. Hürrem Müftügil, Asım Yılmaz, Ali Riza Akbıyıkoğlu ve Muammer Ertemden müteşekkil dört kişilik Kurul o gün Şevki Aysan, Mehmet Sağlam ve Şeref Bakşıkı tanık sıfatıyla,dinledi. İfadelerine müracaat edilen Kenan" Esengin, Kasım Gülek ve Avni Doğan Kurula ifade için gelmek şöyle dursun, Meclise bile uğramamışlardı.

106 numaralı odada Komisyonun dört üyesinden başka bir de, ifadeleri zapta geçiren bir daktilo bulunmaktaydı. İçerdeki hava, hiç de bir Tahkikat Komisyonu havası değildi, bir sohbet havam içinde ifade alınıyordu. Bakşık ve Aysan, ilgi çekici ifadelerini bu hava içinde verdiler. Saat 10 ile 11 arasında Şeref Bakşık 106 numaralı odaya alındı ve ifadesi zapta geçti.

Komisyon üyeleri Bakşıka, İkinci Koalisyonun kurulmasına tekaddüm eden günlerde gençlerin yaptığı bir toplantıdan bahsettiler ve bu toplantıda Bakşık ile Avni Doğan arasında geçen bir münakaşayı anlatmasını istediler. Bakşık olayı hatırladı ve bildiklerini anlattı.

Hikâye, AP-CHP koalisyonunun bozulmasından sonra gittikçe gerginleşen -siyasi tansiyon içinde başlamıştı. Gençlerin teşkil ettiği 40 kişilik bir milletvekili ve senatör grupu, o sıralarda ikinci kattaki 106 numaralı odada -ne tesadüf!- toplanmışlar ve son hâdiseler karşısında Grupta takınacakları tavrı kararlaştırmışlardı. İşte bu sırada Avni Doğan da aralarına katılmış ve ısrarla bir konuşma yapmıştı. Doğan, bu konuşmasında, "Görüşlerim vardır, Ordu mensuplarınayla temasım vardır. Bilhassa İlhami Sancara vekâlet ettiğim sırada bu münasebetim kesafet kazanmıştır. Ordunun tema yüllerîni bilirim. Askerî müdahale er

Şevki Aysan
Tanıtan tanık

geç olacaktır. 27 Mayıs ihtilalinin gerçekleşmesinde başlıca müessir CHP, 27 Mayıs ihtilâline düşman unsurlarla ayni. masaya oturup Koalisyon anlaşmaları yaptıkça, Ordudaki itibar ve sevgisini kaybetmektedir. Bu sebeple itibarı azaltacak hareketlerden- kaçınmalıyız" demiş, sonra da, Kabineye güvensizlik beyan edilmesini salık vermişti. Bunun üzerine genç milletvekili Şeref Bakşık yerinden fırlayarak Doğana ' hitaben şöyle dermişti: "Avni beye 'bir sualim var: Yüzbinde bir de olsa,askerî müdahale olmıyacağına ihtimal vermez' misiniz?"

Avni Doğan ise, "İhtimal veririm.." şeklinde cevap vermişti. Bakşık bundan sonra şöyle devam etmişti: "Yüzbinde bir dahi olsa, bize yakışan, bu ihtimali gerçekleştirmektir. Zira CHP demokratik düzene bağlı kalmayı kendine temel prensip edinmiştir. Bugünkü CHP milletvekilleri demokrasi ve hürriyet uğrunda mücadeleler yaparak milletvekili olmuşlardır. B.M.M. kürsüsünden de demokratik bağlı kalacağımıza yemin ettik.

Askeri müdahale olursa. çok partili hayat son bulacak demektir. Bu halde, Avni Doğanın söylediği, itibarını muhafaza etmiş bir CHP'den bahsetmek ne kazandırır?"

Bakşıkın bu sözlerinden sonra Avni Doğan bir kere daha söz almış ve "Arkadaşımın söyledikleri bir görüştür, saygı gösteririm" diye Konuşmuştur. Doğan bundan son?a da konuşmak istemişse de, tamirin bir başka genç milletvekili söz alarak, toplantılarının Doğanın konuşmalarıyla ilgili olmadığını bildirmiş ve sadede gelinmesini istemişti. Bunun üzerine, Avni Doğan, vaziyeti kurtarmak için, toplantıya bilmeyerek geldiğini ifade etmiş ve izin isteyerek toplantıdan ayrılmıştı.

Bakşıkın, "Dörtler Komisyonu." tarafından zaptedilen bu ifadesi ne göre, Doğanın, henüz bir CHP'lîyken bir takım fikirlere saplandığı anlaşılmaktadır. Nitekim, geçen haftanın başında CHP'li milletvekilleri arasındaki yaygın kanaat, Doğanın paçayı güç kurtaracağı merkezindeydi.

O gün dinlenilen ikinci tanık milletvekili, Mardinli 'Şevki Aysandı. Aysan daha ziyade Celâl Sungur üzerinde durdu ve 8 Haziran 1963 tarihinde Parlâmento heyetinin Avrupa seyahatinden bahsetti., Celâl Sungurun oradaki temaslarını anlattı. Bu arada Sungurun Brüksele de uğradığını bildirdi. -Orhan Kabibay . Brüksel müşaviridir-. Daha sonra dinlenen Mehmet Sağlam da bildiklerini anlattı.

Komisyon, itham edilenleri de

Şeref Bakşık
'Açtırma kutuyu...

Muammer Ertem
Jüriden biri

dinlemek niyetindeydi. Fakat hiç birisi davete icabet etmedi.

Kulisteki yankılar

Dörtler" hakkında tahkikat deri reştirilir ve ifadeler zapta geç verilirken kuliste de mesele üzerinde çeşitli yorumlar yapıldı.

Eski bir Gülekofil olarak tanın Oğuz Oran, bir gazeteciye:

"— Yahu, allahaşkına, şu Kası Gülekin de böyle cunta munta kâyeleriyle ilgisi varmı? Ben Kı sim Güleki tutarım ama, onun haka tesir eden tarafını sevdiğim içi dır, bu. Eğer fikri başka ise benci yana paso" dedi.

Muhatabı, bir şey bilmediğini söleyince'de:

"— Yok canım, Avni Doğan selesinin inkâr götürür tarafı yok Yazdığı yazılar belli" dedi.

Komisyon çalışmalarına devam ti. Çarşamba sabahı Komisyon lerinden Hürrem Müftügül, bir zeteciye, Komisyon çalışmaları kında şu açıklamayı yaptı:

"— Çalışmalarımız son dere| gizlidir. Hafta sonuna kadar şal dinleyeceğiz. Fakat hafta sonun çalışmalarımızın biteceğim sanırım

Komisyonun hafta sonuna kadar bitireceği çalışmaların özeti bipor olacaktır. Rapor evvelâ Ma- Yönetim Kuruluna, sonra da Pa Meclisine verilecek, suçlu görüleri

Yanlış al

Avni Doğan

Bir hazin hikaye

Bir parti içi tahkikat sırasında Avni Doğan gibi yaşını, başını almış bir kimse tarafından söylendiği açıklanan bir söz, üzerinde durulacak manâ taşımaktadır. İhtiyar politikacı C.H.P. nin bazı genç milletvekillerine "Nasıl olsa askeri idare kurulacağı"ni söylemiş, onları Koalisyon aleyhinde tahrik etmiş ve bunu bir asil maksada bağlamıştır: İhtilalin partisi CHP. olmalıdır! Onun içlin C.H.P. bir takım başka kuvvetlerle işbirliği yapıp yeni. ihtilâlcilerin gözünden düşmemelidir!

Bu memleketin realitelerini hiç bilmemek demektir. {İhtilâlin anatomisi konusunda hiç bir fikre sahip bulunmamak demektir. Elmalarla armutları birbirine karıştırmak demektir.

Bir askeri idare nasıl kurulur? Bir gün 27 Mayısın şartları geri gelir, o zaman Ordu, bu sefer komuta zincirine bir baştan ötekine bağlı kalarak, yani cuntalara, muntalara lüzum kalmaksızın, memleketin diğer sağlam kuvvetleriyle birlikte iktidara el koyar. C.H.P. daima bu sağlam kuvvetlerden biri olacağına göre zaten böyle bir ihtilâlin yanında olacaktır.

Ama bu tarz bir hareket için, hele CHP. nin Genel Başkanı İsmet İnönü memleketin başındayken bir sebep ve bir lüzum olacağını sanmak ancak budala olmakla kabildir. Avni Doğan ise, budala değildir.

Tezat, Avni Doğanın "askeri idare" derken bir "Aydemir Macerası" na şans tanımasının sonucudur. Bir Talât Aydemir çıkacak, üçbuçuk adamıyla Ordunun bütün komuta zincirini altüst edip darbe yapacak ve başatı kazanacak! Memlekete hâkim olacak. İşte o zaman, aman C.H.P. otobüsü kaçırmasın, Atatürkün Partisi, olsun Aydemirin Partisi!

Ne akıl!

Ama, çapları bugün meydana çıkmış ve sanık arkadaşlarını iğrendirmiş bir takım kimselerle büyüklü küçüklü koordinasyon toplantıları yapmak, onlarla ihtilâl öncesi - ihtilâl sonrası plânları çizmek, bir takım tatlı hayallere dalmak sanki daha mı akıllılıktır?

Sonra, böyle bir darbe olacak ve CH.P- kalacak! Niçin? Her halde, yeni diktatörlerin başına belâ kesilsin diye.. Üstelik bir CH.P. nin bütün prensiplerini, mazisini, tarihini, şan ve şerefini inkâr edip bir kaç pazarlıkçının peşinde, bir sergüzeştçiler grupunun emrine gireceği nasıl hatıra getirilebilir?

"Nasıl olsa askerî idare" kurulacağı, belki bugün dahi bazı kimselerin hatırlarını işgal etmektedir. Ama, hayır. "Nasıl olsa askeri idare" kurulmayacaktır, zira askerler görmüşlerdir ki onların arzusu memleketi iyiye, güzele götüren bir sivil açık rejimdir ve böyle bir rejim içinde sadece memleketlin iç ve dış güvenliğini sağlama görevini görmekten daha tatlı dünyala hiçbir şey yoktur-

Hesaptaki yanlışlık, bunu farketmemekten doğuyor.

CHP Haysiyet Divanına tevdi olunacak, netice umumi efkâra açıklanacaktır.

CHP Meclis Grupuna gelince, o, şimdilik hiçbir şekilde mesele ile ilgilenmemektedir. Eğer Dörtler Komisyonunun verliği rapor ile alınan kararlar arasında bir mübayenet bulunursa, o zaman Grup meseleye müdahale edecektir. Aksi halde mesele Grupa gelmeyecektir bile.

Kulislerde dolaşan rivayetlere göre, itham edilenler arasında durumu en kesin olan Avni Doğandır. Doğanın bir süre Dünya gazetesinde yayınladığı makaleler gerek Komisyonca, gerekse CHP'li milletvekillerince Partiyi bölücü ve parçalayıcı olarak mütalea edilmektedir. Kenan Esenginin bir ihtar veya muvakkat ihraç cezası alacağı sanılmaktadır. Gülekin durumu henüz incelenmeğe başlanmamıştır. Erim ise sadece şimdilik- tanık sıfatıyla dinlenilecektir.

Çarşamba günü bir CHP'li milletvekili, itham edilen bazı milletvekilleri hakkında şöyle dedi:

"— Canım, mesele meydanda. Avni beyle arkadaşları bir parti kuracaklar. Onun için buraya, Komisyona, ifade vermek için gelmezler. Bizim onları atmamızı isterler ki, kahraman olsunlar. Emirleri, başımızın üstüne!"

Y. T. P.

Patlayan çömlek!

Koalisyon koridorunun başında kıyamet koptuğunda saat 16.45'di. Ata Topaloğlu, Esat Kemal Aybar, birkaç YTP'li milletvekili ve senatör, asabiyetten adeta kâğıda dönmüş yüzüyle etrafına dehşet saçan Talât Asalı teskine çalışıyorlardı. Asal hırçın bir şekilde:

"— Gördünüz mü!. Bakın, ben size demedim mi?" diye söyleniyor ve elleriyle bir takım sinirli hareketler yapıyordu.

Hikâye, birkaç açıkgöz muhabirin Talat Asalı Koalisyon koridorunda kıstırrnasıyla başladı. Günlerden Salıydı ve YTP Grupu mühim bitoplantı yapmıştı.

Gazeteciler, o günkü Grup toplatısında son derece asabi bir şekilde konuşan Asala, içerdeki konuşmaların akislerinden bahsettiler. Bu arada, Alican ile Asal arasında cereyan eden bir konuşmada Al icarım Asala "Bu parti, Koalisyona devam etmek fikrindedir. Eğer fikrin başka ise, ayrılabilirsin" dediğini naklettiler, , Fakat Asalın tepesini attıran husus, arkadaşlarına söylediği sözlerin birkaç dakika sonra kendisine tekrarlanması oldu. Gerçi Asal grup toplantısının hemen akabinde koridor-

da arkadaşlarına "Alican beni izzetinefissiziikle itham etti. Ben de bunun için istifa edeceğim" demişti ama, bu konuşmasının bu derece süratle tekrar kendisine intikal edeceğini bir türlü aklı almıyordu. İşte feveranı bundan ileri geliyordu.

Asal, Koalisyon koridorunun hemen başında, yanında bulunan Kâmuran 'Evliyaoğluna, şaşkınlıkla dönerek:

"— Gördün mü! Ne yapayım ben şimdi?.. Her şeyi açıklamak hakkım değil mi" dedi.

Evliyaoğlu, başını kendine has bir şekilde, hafifçe yana yıktı ve gülümseyerek:

"— Aman dikkatli ol! Yanına birkaç arkadaş al ve bütün gazetecileri topladıktan sonra açıkla" dedi.

Sonra muzip gülümsemesini genişleterek devam etti:

"— Öyle değil mi, Esat bey?"

Gittikçe kalabalıklaşan gruptan bir gazeteci ayrılarak, arkadaşlarına haber vermek üzere Basın odasına giderken Esat Kemal Aybar ile Talât Asal, yanlarında dört-beş gazeteci, asansöre doğru, ilerlediler. Eğlenceli sohbet asansörde de devam' etti. Heyecanı her halinden belli Asal. gazetecilerin de bilgilerine müracaat edildikten sonra açıklama yapılmasını arzuluyordu. YTP Grup Başkan Vekili Esat Kemal Aybar ayni fikirde değildi. Parti disiplini ve yerleşmiş kaideler yönünden, açıklamayı kendisinin yapmasının doğru olacağını ifade ediyor ve gerek Alicanın, gerekse Asalın Grupta yapacakları konuşmaları tam bir objektiflik içinde anlatacağını temin ediyordu Ne var ki hiddetli Asalın bir türlü tatmin olunacağı yoktu.

"— Sizin yaptığınız açıklamalarla, benim, gazeteci arkadaşlarla yaptığım konuşmalar arasında bir mir bayenet varsa, o zaman konuşma sırası bana gelecek ve ben konuşacağım" diye gürledi.

Sonra gazetecilere dönerek:

"— Nasıl, haklı değil miyim ?" diye sordu.

İmam bildiğini okur

Asansör ikinci katta durup da, YTP liler ve gazeteciler YTP Grup Başkanlığı odasına doğru yürüdükleri sırada Asalın hiddeti hâlâ geçmemişti. Esat Kemal Aybar Asala, kendisinin dışarda beklemesini ve çok şekerli bir kahve içerek sükûnet bulmasını salık verdi. Asal bu tavsiyeyi tuttu.

YTP Grup Başkanlığı odasında mizansen şuydu: Esat Kemal Aybar, Başkanlık koltuğuna oturmuştu. Gazetecilere yer gösterdi ve sonra limonata ikram etti. Daha sonra ise elindeki kâğıttan açıklamasını okumağa başladı. Aybar, okumasını son derece inşicamsız yaptı. Zira bazı noktalan atlamak zorundaydı. Bu alaturka kurnazlık hem gazetecilerin gözünden kaçmadı, hem de açıklamanın şirazesini kacırdı. Nitekim basın mensupları da bu karışık 9-çıklamadıan pek bir şey anlamadılar. Aybarın sözlerinin özeti suydu: YTP, Koalisyonu destekliyordu. Y T P - mü - tecanisti. YTP demokratik rejimin yanındaydı. Aybarın konuşmasına revnak veren Asal ve Alican düellosu ise açıklamada tuz biber mesabesinle kullanılmıştı.

Aybar bu arada bilhassa Asalın sözlerini hafifletmek için büyük bir gayret sarfetti.

Açıklamadan pek tatmin olunmayan gazetecilerden ikisi dışarı çıktılar v soluğu Asalın yanında aldılar. Zaten Asal da. heyecan tansiyonu hayli yüksek, onları bekliyordu. Bu bakımdan, tahrik edici birkaç kelime Asalın dilini çözdü. Asal, Aybarın açıklamasının külliyen hilafı hakikat olduğunu söyledi. Kendisinin. YTP içinde bulunduğu müddet zarfında yaptığı mücadele meydandaydı. Kendi kanadından hiç bir Başkana itimadı yoktu. Üstelik, bu sistem içinde işleyen bir Koalisyondan da hiç bir fayda beklemiyordu

Asal, gazetecilere bundan sonra, Grupta yaptığı konuşmayı enine boyuna izah etti. Dananın kuyruğu

YTP içinde iki nafta evvel kopan fırtınanın sonucu, kısmen de olsa, Salı günü yapılan Grup toplantısında alındı. YTP'nin "Aferist Grupu'' ile "Alioan Grupu" arasındaki mücadele bir kere daha Alicanın zaferiyle sona eriyordu. Nitekim, Koalisyon konusunda yapılan oylama da bunu ortaya koydu.

O gün Grup son derece telâşlı bir hava içinle toplandı. Saat 11'e 10 dakika vardı. Alican ortalıkta görünmüyordu. Bir ara Esat Kemal Aybar dışarıya çıktı ve tam Grup Yönetim Kurulu odasına girerken arkasından yetişen Cevdet Gebeloğlu:

"— İşler nasıl?" diye sordu.

Rastgele söylenmiş olan bu söze Aybar sinirli bir şekilde:

"— Ne bileyim işler nasıl? Kafam bozuluyor" şeklinde cevap verdi ve içeri girdi.

Alican Grup toplantısına geldiğin" de saat 11.05'di.

YTP Grubunda ilk konuşmayı Talât Asal yaptı. Asal daha evvel ortaya çıkan ve Öçtenin liderliğini yaptığı Grupun sözcüsü durumun-

Esat Kemal Aybar
Şiş ve kebab

Talât Asal
"Au Revoir!"

Koalisyonun 99. Fazileti

Bugün C.H.P. bir küçük işaret çaksa, eğer bir siyasi teşekkül etekleri zil çalarak Koalisyona koşup gelecekse, bu A.P. dir. Hem de, gerekirşe Genel Başkanından ırkçı takımına, bütün idareci ekibi değiştirerek.. Mamafih, aslında buna da lüzum kalmaması daha muhtemeldir. Böyle bir ümit ufukta belirsin, o Genel Başkandan o ırkçı takıma, bütün idareci ekip Koalisyonun baş taraftarı olacaktır. Zira A.P. Koalisyonun bir parti için ne nimet olduğunu, oradan kapı dışarı edildiğinde anlamıştır. Gerçek Gümüşpalanın partisinin kafasına dank etmiştir ama, biraz geç dank etmiştir. Şimdi, kaybedilen eşek dağın arkasında aranmaktadır.

Ancak, C.H.P. den bu istikamette bir işaret neden gelsin? A.P. hiç bir zaman, C.H.P. ye de, memlekete de ciddi, özü sözü belli bir siyasi teşekkül intibaı vermemiştir ki.. Bir işbirliğinin en basit icapları bu parti tarafından hiç bir gün yerine getirilmemiş, iktidar ortağı. Gümüşpala kendisini hep Muhalefet lideri pozunda göstermiştir. Unutulmaz af yaygaralarının ise partiye ve memlekete ne kazandırdığı hep gözlerin önündedir. Nihayet bir gün partiden atılanın ertesi gün baş tacı edilmesi, derken yeniden tu-kaka olması AP'lileri birbirleriyle yüz-göz etmistir.

Sonra, A.P. hüviyetini ve şahsiyetini belli etmiştir. Böyle bir partinin kuvvetlenmesine vesile verecek en ufak bir hareket basiretsizliğin ta kendisidir. A.P. nin istismar ettiği hisler, memleket için en zararlı hislerdir ve bu gerçek bir gün çok geniş kütleler tarafından dahi anlaşılacaktır. Türkiyede gidişin istikameti odur. Memleketin iyiliği, A.P. nin siyasî cereyanlar yelpazesinin sağ ucunda sıkışıp kalmasıdır ki, biraz uzak İstikbalde olacak olan odur.

Peki, Koalisyon ortak partilerden birinin, acık vermesiyle bozulursa ne olacaktır? Şu anda her şey gösteriyor ki bu, uzak bir ihtimaldir. T. T.P. Grupundaki son iki oylama arasındaki sayı farkı kavganın daha ziyade Bakanlık kavgası olduğunu, yoksa Koalisyondan ayrılmama lüzumunun adeta ittifaka yakın taraftar bulduğunu göstermektedir. O bakımdan Y.T.P. nin veya C.K.M.P. nin çok sivri bir anlaşmazlık konusu çıkmadığı takdirde C.H.P. ile birilikte yeni seçimlere kadar orta yolda yürüyecekleri en kuvvetli ihtimâldir. Y.T.P, Toprak Reformu konusunda bazı ucuz hesapları bir kenara atıp hâdiselerin seviyesine çıkabildiği ve Hükümet memleketin her bakımdan ihtiyacını karşılayan bir tasarıyı Meclise getirebildiği takdirde son dönemeç te dönülmüş olacaktır.

Buna rağmen bir çatlak husule gelirse, ne olacaktır? Mecliste, C.II. P. ye seçim devresini tamamlama fırsatını sağlayacak ve böylece rejimin İlk imtihanını millete kusursuz verdirecek bir grup mutlaka beli" recektir. Buna Y.T.P. den, C.K.M.P. den, müstakillerden, hattâ A-P. den olacak iltihaklar belki de Mecliste bugünkünden de rahat bir ekseriyet sağlayacaktır. Zaten bu olmazsa yol, yeni seçimler yoludur-

Her halde, A.P. etiketini bir daha iktidar sandalyesinin üzerinde görmek kolay olmayacaktır.

daydı. Asal konuşmasını birkaç noktaya dayadı. Koalisyonun YTP kanadını teşkil eden Bakanlara itimad edilmemektedir. Mevcut Bakanlar adeta imza makinesi halindedirler. YTP Hükümet içindeki inisiyatifini kaybetmiştir. CHP partizan bir politika takip etmektedir. En yüksek memurluklar»' CHP'liler getirilmektedir. Bütün bunların dışında, konuşmanın temasını YTP'nin AP ile olan münasebetleri teşkil etti.

Asala göre, ÂP ile münasebetler hiç de iyi değildi. Oysa ki, AP ile YTP 'ayni oyların sahipleriydiler. O halde, eğer bir kütleye sahip olmak isteniyorsa, yapılacak şey, CHP'nin dümen suyunu takip değil, AP ile fikir mutabakatına vararak mücadeleye devam etmekti. Bu arada Asal, kendisine yöneltilen ithamların tamamen yersiz olduğunu da sözlerine ilâve etti. Asal, AP ile işbirliği yapmakla suçlanıyordu. Nitekim Asal ve Bodur, bu yüzden Haysiyet Divanına verilmişlerdir,

Asaldan sonra YTP Genel Başkanı Alican kürsüye doğru ilerledi. Her halinden son derece sinirli olduğu anlaşılıyordu. Nitekim Alican, Asala veryansına başladı. Alicanın ilk sözü:

"— Ben de aktif politika taraftarıyım. Ama Asalın istediği aktif politika değil" oldu.

Alican bundan sonra, aktif politikanın, vatandaşların hislerini istismar ederek reylerini toplamak demek olmadığını ifade etti. Ardından da genel konulara yöneldi, Asalın sözlerini hedef alarak, meselelere girdi. Gerçi YTP Grupunda bir moral bozukluğu vardı. Vardı ama, bunun izalesi de paniğe kapılmakla değil, derlenip toplanmakla mümkündu. Asalın dediği tarzda bir aktif politikanın, YTP'yi AP'nin kucağına atmak demek olduğu aşikârdı. AKİS mecmuasında yazılan yazılar Grupun keyfini kaçırsa bile, CHP ile medenî şartlar altında (mücadele etmek için bunlara tahammül etmek gerekti. -AKİS: Dam üstünde saksağan!- Asal ve onun gibi düşünenlerin YTP içinde oyunbozanlık etme niyetleri açıktı. Üstelik, bu şartlar altında bir Genel Başkanın yapacağı, kendisinin, Gupunun itimadına lâyık olup olmadığını tespit etmekti.

Alican konuşmasını bitirirken dudakları titriyordu. Sakinliği ile ün yapmış ak saçlı politikacının sabrının taştığı belli oluyordu. Nitekim kürsüden, daha da sinirli olarak indi. Alicanın, Asala hitaben söylediği son sözler şu oldu:

"— İşte bizim fikirlerimiz bunladır! Eğer bunlara uyarsan, kalırsın Uymazsan, gidebilirsin. Zaten senin bir ayağın AP'de, bir ayağın YTP'dedir."

Durum

YTP Grup toplantısı bittikten sonra' oylamanın neticesi belli oldu.

Ekrem Alican
Zafer Madalyam

Bir Mülakat

Türk Polisi ve Meseleleri

Ahmet DEMİR
(Emniyet Genel Müdürü.)

Türk Polisi bilhassa Cumhuriyet devrinde alaylı bir zabıta olmaktan kurtarılarak, bilgilli ve görevinde' başarılı davranışlarda bulunabilecek takatte bir zabıta kuvveti haline getirilme yolunda idi. 1950-1960 devresinde muhtelif tesirlerle bir sarsıntı ve ürküntü geçirmiş olan Emniyet Teşkilâtı bilhassa 27 Mayıs 1960 inkılâbından bu yana vatandaşın itimad ve sevgisine lâyık bir duruma gelmeğe başlamıştır. Bu amaca. daha kısa bir zamanda varabilmek ve milletler arasında itibarı olan Türk Polisini çağdaş Polis teşkilâtlanma bulunduğu seviyeden daha üstün bir seviyeye yükseltmek gayesiyle aşağıda yazılı olan tedbirleri alacağızı

1 — Emniyet Teşkilâtının Yeni Anayasaya, 27 Mayıs ve Atatürk ilkelerine ve demokratik nizamın bütün icaplarına uygun olarak gelişimi esas prensibimizdir.

2 — Demokratik memleketlerdeki esaslara uygun olarak şehirlerimizin nüfus kesafetine, kuruluş alanlarına ve olayların cereyan/tarzlarına ve miktarlarına göre yeter genişlikte kuvvetli bir Emniyet teşkilât sağlanacaktır.

3 — Günlük Emniyet vazifeleri şehirlerin hudutlar dışına taşmıştır. Bu taşmayı âmir olan hükümleri 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanunu' bünyesinde toplamıştır. Bu duruma göre günümüzün Emniyet Teşkilâtı görevi her yönden bütün memlekete şâmil bir durum iktisap etmiştir. Bu kadar önemli bir teşkilâtı sevk ve idare sorumluluğunu yüklenmiş bulunacak âmir sınıfının bilgi yönünden çağdaş Emniyet Teşkilâtlarında görevli olanlardan daha yüksek bir seviyeye çıkarılması için Polis Koleji ve Polis Enstitüsünün, âmir sınıfım yetiştirecek eğitim ve öğretim kurumları haline getirilmesine ehemmiyet verilecektir.

4 — Cumhuriyet devri, vatandaşlara karşı eşit v. ciddi bir tutumla güler yüzlü ve zararsız hallerde mü samahalı ve yardımcı olarak davranacak Polis kuvvetlerine ihtiyaç gösterir. Böyle bir kadronun yetiştirilmesi için ilk Polis okullarının, kadro ihtiyacını karşılayacak sayıda, Polis görevlerini fiilen ve tatbikat yönünden öğretebilecek merkezlerde tesis olunması gerekmektedir. Bu İtibarla Ankara, İstanbul. İzmir ve gerekirse Adana ve Erzurum ile Diyarbakırda tesisler gözönünde tutulacaktır

5 — Mesleğe alınışta esas, lise tahsilidir. Ancak bu tahsilde yeter sayıda talin bulunımadığı hallerde, oyta tahsilliler arasından imtihanla seçilmesi gözönünde bulundurulacaktır.

6 — Âmir sınıfı için Hukuk veya Siyasal Bilgili Fakültesi mezunları ile Polis Kolejinden ve diğer lisderden gelecek öğrencilerden Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil bölümünü ikmal edenler tercih olunacaktır Ancak teknik hizmetler için o hizmetlerin gerektirdiği diğer yüksek ve orta tahsil görmüş elemanların da Em niyet teşkilâtında yer almalarını tabii görürüz. Fotoğ raf, telsizci, kimyager, makyaj ve mulai vs. lüzumlü mütehassıslar için bu çeşit orta ve yüksek tahsilliler tercih olunacaktır.

7 — Polisin, vazife Irasında vatandaşın derhal dikkatini çekecek ve onun kamın temsilcisi olduğunu vatandaşa gösterecek bir kıyafet iktisap etmesi ve bu kıyafetin Cumhuriyet devrine lâyık ve değişmez olması temin edilecektir.

Polisin vatandaş üzerinde ürkütücü bir tesir yapmaniası için aslolan silâh taşımaması konusu üzerinde dikkatle durulacak ve denemeler yapılacaktır.

3 — Günün Polisinin, Vazifeli olduğu sahanın genişliğine ve olayların kesafetine nisbetle yeter ölçüde motorlu vasıtalarla ve teknik bürolarla cihazlandınlması başta gelen bir vazife, olacaktır. Bu arada, adaletin vatandaşı tatmin edecek ölçüde ve kısa zamanda tecellisine yardımcı olmak üzere, mevcut kriminalistik lâbovatuvarlarının genişletilmesine çalışılacaktır.

9 — Her çeşit hırsızlığı Önleyebilecek tedbirler alınacak, bu arada Polis, Telsiz teşkilatı bu hedefe göre yeniden düzenlenecektir. İdeolojik ve her türlü yeraltı yıkıcı faaliyetler ve cereyanlarla mücadele arttırılacaktır.

10 — Vatan ölçüsünde, ayni kadro içinde görev alış, geniş ölçüde birleşik bir Emniyet Teşkilâtı üzerinde çalışmalara devam olunacaktır. Bu arada, bu Birleşik Emniyet Teşkilâtının, kuvvet yönünden yetmediği hallerde, onu yalnız ateş kuvveti olarak takviye. edecek bir Jandarma Kolonlusunun lüzumuna inanıyoruz.

11 — Geniş ölçüde inzibati tedbirler alınması zaruri yan hallerde, normal zabıta kuvvetini takviye etmek üzere, yedek Emniyet Kuvveti hazırlanması konusu üzerinde durulacaktır.

12 — Uyuşturucu maddelerle mücadele arttırılacak ve hileli İflâslarla piyasa dolandırıcılıkları hadiseleriyle mucadele edecek bir Malî Polis kadrosu, bugünün İcaplarına uygun ve ihtiyaç nisbetinde, yeniden teşkil edilecektir.

13 — Emniyet Teşkilâtında görevli olanların terfi terfih esasları üzerinde önemle durulacaktır.

14 — Polisin, ağır olan vazifesinden doğan yorgunluklarını insan takatini aşmayan dereceye indirmek cin kadronun ihtiyacı gözönünde tutulacaktır.

15 — Genç yaşta Polis mensuplarının emekliye sevklerini âmir olan yaş haddi yeniden gözden geçirilecek, sıhhati, sicili, meslek! ve umumi bilgisi müsait ilanların vücutlarından meslekte daha fazla istifade edilmesi hususu sağlanacaktır-

16 — Kadroları müsait olan yerlerde, memurların ailelerini barındıracak ve kendi istirahatlerini sağlayacak Polis apartmanları inşa ettirilmesi için gerekli tedbirlere başvurulacaktır.

17 — Vatandaşlar arasında büyük üzüntülere yol açan trafik işlerinin, kazaları önleyici ve vatandaşlar üzerinde müspet ve itimad telkin edecek bir yolda îlerlemesi için gereken tedbirler alınacaktır.

18 — İşçi teşekkül ve sendikaları kuruluşu yönünden görev ve lokavt hareketini kanun ve tüzüklerin emrettiği, memleket ve memleket ekonomisine zarar vermeyecek bir istikamette tutabilecek. ayni zamanda isçi vatandaşların son çıkan kanunlarla tanınmış olan haklarını serbestçe kullanmalarını sağlayacak vasıfta bilgili Emniyet mensuplarını ve teknik araçları hazırlayıp yeter kudrette tutmak hususları sağlanacaktır.

Alicanın arzusuyla yapılan iki çeşit oylamada da Alican Grupu zafer sağladı. İlk oylama, Koalisyona devam edip etmeme konusundaydı. Oylama gizli yapıldı. 62 üyeden 2'si çekimser kaldı. Geri kalan 60 üye müspet oyla Koalisyona devamı istediler. Oylamanın ikinci kademesi, Koalisyonun YTP kanadını teşkil eden Bakanlara itimad edilip edilmediği hususu içindi. Bu oylamanın neticesi 18 red ve 2 çekimsere karşı 42 oy şeklinde tecelli etti.

. Şiimdi YTP içinde at koşturan cereyanlar bir müddet için mağlûbiyeti kabul etmiş durumdadırlar. Alican Grupu vaziyete hâkim olmuştur. Her iki Gruptan bazı hususi maksatlıların bekledikleri karışıklık çabuk bastırılmıştır. Haysiyet Divanı süratle kararını verecek ve YTP İçinde bir Beşinci Kol gibi çalışan Aferist Grup temizlenecektir. Nitekim, Grup toplantısından sonra Fahrettin Kerim Gökay, Talât Asala:

"— Nasıl olsa Haysiyet Divanına veriliyorsun. İstifa et, daha iyi" dedi.

Emniyet

Bir tâyin ve ötesi

Bu hafta, devletin gerçekten çok önemli bir mevkiine yapılan bir tâyin çeşitli çevrede küçük çapta bir kıyametin kopmasınla yol açtı. Adı tek parti devrinin bazı usullerinin sembolü haline gelmiş olan bir kimse, İstanlbulun unutulmaz polis müdürü Ahmet Demir, Emniyet Genel Müdürlüğüne tâyin olundu. Ahmet Demir adının bir allerji konusu olacağından Hükümette hiç kimse elbette ki şüphe etmemekteydi. Hattâ, bu vesileyle "tabutluk" hikâyelerinin de yeniden ortaya çıkarılacağı bilinmekteydi. İki uç, komünistle; ve turancılar karşılarında yeminli bir düşmanlarım bulacaklardı. Ama onların yanı sıra, ne komünistlik ve ne turancılıkla alâkası olan, iyi niyet sahibi çok kimse de Ahmet Demir ismi karşısında tadsız hatıralarını hatırlayacaklar bunların bazıları tüylerinin diken diken olduğunu "Sile hissedeceklerdi. Buna rağmen Hükümet Ahmet Demiri çok önemli Emniyet Genel Müdürlüğüne getirmekte fazla tereddüt göstermedi, tâyin C..H.P. nin Koalisyon ortaklarının dahi Kabinede tepkisini, çekmedi. Bir zarureti bilenler, bunun icabı konusunda, zarureti bilmeyenlerin hissi tepkisinden elbette değişik davranışa sahip olacaklardır.

Hükümette, Emniyet teşkilâtının bir baştan ötekine elden geçirilmeşine, daha doğrusu ona bir çekidüzen verilmesine ve bu teşkilâtın devlete güven telkin eden bir müessese haline getirilmesine lüzum görmeyen kimse yoktur. Bazi son hâdiseler bunu büsbütün elzem hale sokmuştur. Emniyet telkin etmeyen bir emniyet teşkilâtının faydadan çok zarar verdiği, kime çalıştığı bilinmeyen bir takım kimselerin buraya sızmış olduğu anlaşılmıştır. İşin bir başka cephesi, İhtilâlden sonra, itilip kakılan teşkilâtın, kendisini elinden tutup moralini yükseltecek ve onu vazife yapabilecek hale getirecek bir başa olan ihtiyacıdır. Bir baş ki, polis ona güvenebilsin. Bunun, teşkilâtı bilen, bu sahada ihtisası olan, otoriter tanınan ve dürüstlüğü, namusu şüphe götürmeyen bir kimse olması gerektiği üzerinde ittifak hasıl oldu. Bunun üzerine gözler, bu vasıfları taşıyan bir adama, Ahmet Demire çevrildi.

Yeni Emniyet Genel Müdürü Demir İçişleri Bakanı ile
Bir *çift kol sıvanıyor*

Devîr farkı .

Ahmet Demir Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra Viyanada Kriminoloji ihtisası yapmış, muhtelif nahiye müdürlüklerinde ve kaymakamlıklarda *vazife* almış, İstanbula evvelâ Polis Okulu Müdürlüğü vazifesiyle gitmiş, oradaki başarısı üzerine Emniyet Müdürü olarak hizmet etmiştir. Tek parti devrindeki icraatının tepkisi bir tarafa her şey Demirin iyi bir icraatçı ve emniyetçi olduğunu ortaya koymaktadır.

Ahmet Demirin vazifeye daveti, İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata tarafından yapıldı. Tayin karârnamesinin imzalanmasından altı gün evvel Ahmet Demir İstanbuldaki evinden arandı. Arayan İçişleri Bakanlığı Özel Kalemiydi. Demir, bir an şaşırdı. Acaba niçin arıyorlardı? Birkaç saniye sonra karşısında İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata vardı. Bekata, Demire Emniyet Genel Müdürlüğü vazifesini ' teklif etti. Demir evvelâ kabul etmek istemedi. Çünkü İstanbulda son derece iyi bir isi ve huzuru vardı. Emniyet Genel Müdürlüğünün, hele bu sıralarda ne derece yıldırım çeken bir yer olduğunu biliyordu. Fakat barka faktörler, Demire kararını değiştirtti. Teklifi memnuniyetle kabul edeceğini söyledi. Ahmet Demir bu vazifeyi kabul etmekle evvelâ memlekete hizmet edeceğini, sonra da. çok evvelden alınmış bir azil kararının -D.P. devri sınasında haksız olduğunu ispat edeceğini ümid etmekledir. Telefonda İçişleri Bakanına vazifeyi kabul ettiğini bildirdikten sonra, hareket için hazırlıklarını yap-

mağa başladı. Kısa bir süre sonra da Ankaraya geldi. İşin formalite tarafı halledilmiş, kararnamesi hazırlanıp imzalanmıştı. Selefi İhsan AraS ise -bir suçu olduğundan değil, sadece bir parça pasif bulunduğundan ve meslekten olmadığı için- Merkez Valiliğine nakledilmişti.

Demir İçişleri Bakanı ile görüştükten sonra hemen vazifeye başladı. Eski emniyetçinin vazifeye 17 yıl sonra tekrar yeniden başlaması, emniyet teşkilâtı arasında memnuniyet uyandırdı. Kendilerinden olan ve kendilerini bilen bir başa sahip oluyorlardı.

Ak koyun - kara koyun

Şimdi Demirin icraatına intizar edilmektedir. Demir bu icraatıyla tek parti devrindeki icraatının tepkisinin o günün bir icabı olduğunu ispat etmeye çalışacak ve demokratik rejim, çok partili hayat içinde emniyet teşkilâtının başında, teşkilatın meselelerine çare aramaya uğraşacaktır. Ahmet Demirin, icraatından ziyade bir sembol olarak hücuma uğradığı bir gerçektir. Zira, nihayet İstanbul Emniyet Müdürü olanak vazife görmüştür. Başında bir Emniyet Genel Müdürü olmuştur, başında bir İstanbul Valisi olmuştur. Emir aldığı bu kimseler sonradan makbul şahıslar olarak itibar görmüşler, Ahmet Demir ilâhlara kurban edilmiştir. Ancak Demirin bugün başarı kazanması, hiç bir uçta ifrata kaçmamasıyla kabildir: Ne rejimin Demokrasi olduğunu unutmalıdır, ne de yapılan, hücumlar tında bir eziklik uyandırmalıdır. Nihayet Basınla münasebetini de, şüphesiz İstanbul Polis Müdürüyken tanzim ettiğinden başka türlü tanzim edecektir.

Ziyaretler

Bir çift misafir

Bu satırların yazıldığı sırada dost bir ülkenin -Fransanın iki devlet adamı -Barbakan George Pompidou ve Dışişleri Bakanı Maurice Couve de Murville-Türkiyede faydalı temaslar yapmaktadırlar. İki devlet adamının Türkiyeye yaptıkları bu ziyaret bir iade-i ziyaret mahiyeti taşımaktadır. Ancak davete icabetin ilginç bir hikâyesi vardır.

Hikâye 1958 yılında başlamaktadır. O tarihte Türkiye Başbakanı bulunan Adnan Menderes Fransaya yaptığı bir resmi ziyarette, devrin Fransız Başbakanı bulunan Felix Gaillard-ı resmen Türkiyeye davet etmişti. Davete icabet edilemedi. Zira. Fransada iç durum son derece karışıktı ve Gaillardın Türkiyeye gelmesine imkân yoktu. 1962 yılında ise Feridun Cemal Erkin Londra dönüşünde Türk Hükümetimin emri ile Parise uğrayarak Fransada zamanın Başbakanı Michel Debre'ye davet talebini tekrarladı. Fransada Hükümet düştü ve talebin bir kere daha tekrarlanması icap etti.

Geçen haftanın başında pazar günü saat 19.30 da Esenboğa Hava alanına inen Caravelle'den çıkan iki devlet adamı, bu davete icabet eden fransızlardır.

Alanda misafirleri Başbakan İsmet İnönü ve eşi Mevhibe İnönü ile ilgili zevat karşıladılar. Bayan İnönü- Bayan Pompidou ve Bayan Couve de Murville'e birer buket çiçek takdim edecekti. Ancak son dakikada değişen program sebebiyle Fransa Dışişleri Bakanının eşi Bayan Murville geziye katılamadı. Bu sebeple buketlerden sadece birisi Bayan İnönü tarafından Bayan, Pompido'ya takdim edildi.

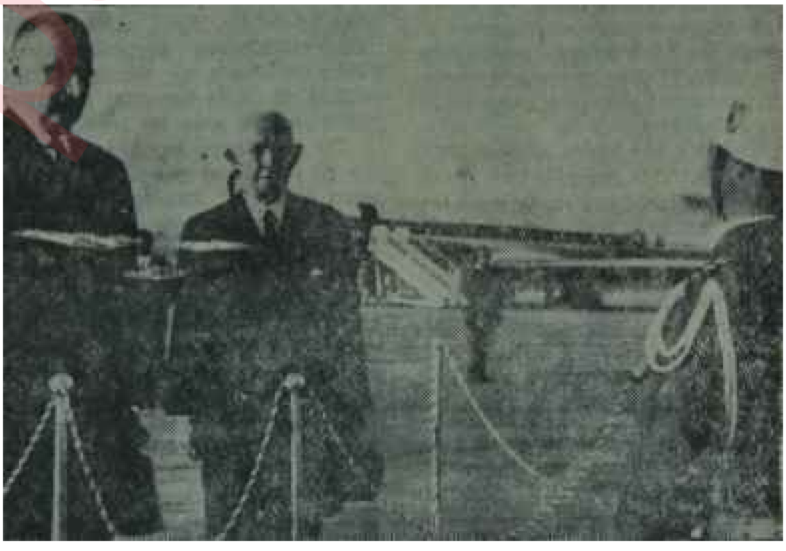
Hava alanından şehre otomobillerden müteşekkil bir kortej ile hareket edildi. En öndeki otomobilde Başbakan İsmet İnönü ile Fransa Başbakanı Pompidou ve mihmandar elçi Turan Tuluy ile Başbakanlık Özel Kalem Müdürü Necdet Calp bulunmaktaydı. Onu takip eden otomobilde ise Fransa Dışişleri Bakanı Couve de Murville ve Feridun Cemal Erkin vardı. Mevhibe İnönü, Bayan Pompidou ve Bayan Tuluy ise bir başka araba ile onları takip etmekteydi.

Misafirler Hava Alanından Çinkayadaki Hariciye Köşküne getirildiler. Ziyaret 16. fransız gazetecisi ve televizyoncusu tarafından Avrupaya geçirildi.

Ziyaretin ticareti

Misafirler ilk resmî temaslarına pazartesi günü başladılar. Sabah Saat 9.15'de Anıt Kahire giderek çelenk koyduktan sonra saat 9.45'de Çankayada Cumhurbaşkanı Gürsel tarafından kabul edildiler. Bir süra Gürsel ile görüşen misafirler saat 10.20 de Başbakanlığa geldiler. Önce Feridun Cemal Erkini, sonra da Başbakan İsmet İnönüyü ziyaret ettiler. Türk Başbakanı İsmet İnönü ile Fransız Başbakanı Pompidou arasındaki sohbet 1 saat 15 dakika sürdü.

Resmî görüşmeler ise Pazartesi akşamı saat 17'de Dışişleri Bakanlığında yapılan bir toplantı ile başladi. Toplantıda Fransız Dışişleri Bakanı Couve de Murviile başkanlığında da Fransanın Ankara Büyük Elçisi Bernard Hardion, Fransa Başbakanlık erkânından Mr. Oliver Guicharde bulundular. Türkiyeyi temsilen toplan tıda Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkinin başkanlığında Genel Sekreter Fuat Bayramoğlu ve Dışişleri Bakanlığı ilgilileri vardı. Toplantıda, NATO'nun iki üyesi olan Fran-

Georges Pompidou ve İsmet İnönü
Tatlı yiyelim tatlı konuşalım

sa ve Türkiye arasında his bir pürüzlü mesele olmadığı belirtilmiş ve Fransanın Türkiyedeki kültürel faaliyetleriyle ilgili kültür programı, Ortak Pazar, Konsorsiyum ve NATO içinde Türkiye ile Fransanın çalışmaları ve dünya meseleleri ile İğili olarak her iki memleketin tutumları gözden geçirilmiştir.

Salı günü ise misafirler T.B.M.M. ne giderek evvelâ Cumhuriyet Senatosunda, sonra da Millet Meclisinde çalışmaları takip ettiler. Ama o sırada. sabah 9.30'da başlayan resmi müzakereler -ki onlara iki Başbakan başkanlık etmişti- sona ermiş bulunuyordu.

iki memleketin birbiriyle ikili pürüzleri yoktur. Bir dostluk havası münasebetlere hakimdir. Ancak Ankara görüşmeleri bir defa daha gösterdi ki dünya siyaseti konusunda Türkiye, General de Gaulle'den ziyade anglo-sakson görüşünü benimsemektedir ve Fransanın NATO'daki tutumunu ne haklı bulmaktadır, ne de lüzumlu ve faydalı. Mamafih bu nokta zaten taraflarca bilindiğinden Ankara görüşmelerinde bir tadsız hava değil, karşılıklı anlayış havası estirdi.

Türkiye, kendisi için Konsorsiyuma Fransanın katılma tarzını daha önemli bulduğunu gizlemedi. Orada da Fransa pek cömert davranmadı. Gerçi bir küçük arttırma proozip olarak kabul edildi ama, bunun miktarı ve şartları daha sonra katiyet kesbedecektir.

En rahat konu, kültür konuları oldu. Fransa, Türkiyedeki eski mevkiini tekrar almayı arzulamaktadır. Ancak bu, tabii imkân meselesidir. Her halde Türkiye, fransız kültüründen ne kadarı gelirse o kadar memnun kalacaktır.

Ziyaretin bir başka cephesi: HUsusî sohbetlerde Pompidou ve İnönü, eşleriyle birlikte çok canlı, sıcak bir dostluk kurdular ve ziyafet sofralarında -herkesin sandığının aksinesadece ailevî meseleler görüştüler birbirlerine fikir, akıl ve nasihat verdiler.

İsyan

Sona doğru

Bu haftanın başlarında, Mamaktaki 1. Sıkı Yönetim Mahkemesinin savacısı isyan teşkilâtının İstanbuldaki elebaşısı Cevat Kırcaya on adet tomsonla ilgili sualini tekrarlarken şöyle dedi:

"— Muhakeme bizim yönümüzden sona ermek üzeredir. Bu mahkemede her şey alenidir. Maksadını açıklasın."

20-21 Mayıs sanıkları
Finişe doğru

Cevat Kırca, Recep Usludan on adet tomson aldığını inkar edemiyordu. Fakat savcımın bu silahları nerede kullanacağı yolundaki sorusunu da cevaplandırmıyordu.- Müphem sözler söylüyor, bir takım ithamları ağızında geveliyordu. İfadesine göre bunu, yazılı savunmasında, bildirecekti. Savcının sıkıştırması üzerine "Emniyet mülâhazası ile kullanacaktım" dedi. Bu sefer Başkan müdahale etti:

"— Bu memleketin emniyeti sivil şalhıslara terettüp etmez!"

Tanıkların dinlenilmesi ve tahkikatın tevsii safhaları bugünlerde bitecektir. Savcı, esas hakkındaki mütaleasını söylemek, yani kimler hakkında ne cezalar talep ettiğini, kimlerin beraetini istediğini bildirmek için kısa bir mehil alabilir. Bu mütaleayı, sanık avukatlarının ve sanıkların yazılı savunmaları takip edecektir. Bundan sonra samklardan son sözleri sorulacaktır. Müteakiben Hâkimler Heyeti savunmaları tetkik edip dosyayı incele» mek ve hükmü hazırlamak için daha uzunda bir mehil alacaktır. Son celsede ise hükümler tefhim olunacaktır. Ancak usûl kanunu mehiller hakkında bir müddet koymadığı için son celsenin ne zaman yapılabileceği kimse tarafından bilinmemektedir.

Usül gereğince sanıklar, Askeri Yargıtaya hükmün tefhiminden itibaren bir hafta içinde başvurmak hakkına sahiptirler. Yargıtayın tasdik kararları kesin olacak, ölüm cezalarının dışındaki cezaların infazına derhal geçilecektir. ölüm cezaları, Meclisten geçtikten sonra kati» leşecektir. Yargıtayın bozma kararlan vermesi halinde ise bunlar Sıkı Yönetim Mahkemesinde yeniden görülecek ve tekrar Yaflgıtaya gidecektir.

Reddedilen talepler

Duruşmaların savcılık yönünden sona ermek üzere bulunduğunun ikinci bir delili, gene aynı gün öğleden sonra ortaya çıktı. O gün sabahleyin sanıklardan Muzaffer Özdağ, Rifat Baykal, Ekrem İrge, Uysal Altuğ, Orhan Şahin, Safa Seven, Elmas Gencer tahliyelerini istemişlerdi. Bir gün önce, baslarında Dündar Seyhanın bulunduğu bir yeni grupun tahliye edilmiş olması göze çarpmıştı. Öğleden sonra savcı tahliye taleplerinin önemli bir yekûn tuttuğunu söyledi, şimdilik suçun, ika tarzı ve delillerin ikamesine göre taleplerin reddini istedi. Daha sonra da 25 Mayıs 1961 tarihinde Muzaffer Özdağ tarafından Orhan Erkanlıya ve 10 Ocak 1962 tarihinde Orhan Kabibay tarafından Orhan Erkanlıya yazılan mektupları mahkemeye tevdi etti.' Hakimler Heyeti savcının' talebine uydu ve sanıkların tahliyesi talebini reddetti.

• Bir başka nokta daha duruşmada alâka çekti. Sanık avukatlarından biri, Talât Aydemirin eğer isyan başarı kazanırsa, yalnız Harp Okula Komutanlığıyla iktifa edeceğini söyledığini hatırlattı. Böyle şey nasıl olacaktı? Aydemir' isyanın lideri olacak, isyandan sonraki Türkiyeye vereceği şekli A şeması, B Şemâsına kadar hazırlamış bulunacak, bütün makamları ihdas edip oralara tâyinleri yapacak ve kendisi Haıp Okulu Komutanlığıyla yetinecek!

Talât Aydemir mikrofon basına geldi. Bildirdiğine göre, hayatta itimat üzerine giden bir insandı. Harp Okulu Komutanlığından başka vazife almayacaktı. İsyancıların 2 numaralısı Fethi Gürcan da, aynı emeli -yani, Orduya dönme emelinin beslediğini söyledi. Bahtiyar .Yalta ve Mustafa Ok ise Aydemirin samimiyetini tasdik ettiler. Ama. Mustafa Okun işi biraz daha. açıklaması konuya ışık tuttu:

"— Fethi Gürcan, isyan muvaffak olsaydı silâh zoru ile idareyi ray Üzerinde yürütmek istiyordu.."

Bundan anlaşıldığına göre, isyancıların Türkiyesinde memleketin mutlak hâkiminin taşıyacağı "Harp Okulu Komutanı" olacaktı. Mesele sadece, bir makamın adı meselesiydi.

T U R İ Z M

istanbul

Çene yarıştırma komitesi

O gün, Vilâyetin emektar toplantı salonunda mevcut kırk kişiden bilhassa orta boylu, ince yapılı birinin yerinde sürekli olarak kıpırdanıp durduğu, toplantıyı yöneten Vali Muavini Fikret Arslana işaretler yağdırdığı görülüyordu.

Toplantı, İstanbul Vilayet Turizm Komitesinin mûtad toplantılarından biriydi. Söz almak için durmadan i" şaret çakan sabırsız zat ise, toplantıya ilk defa katılan, Çınar Otelinin meşhur ahçıbaşısı Necip Usta idi. Nihayet söz sırası kendisine geldiğinde, mesleğinin ehli, iyi bir Anadolu çocuğu olan Necip Usta heyecanlı bir şekilde konuşmağa başladı ve turizmin, içinde bulunduğu yürekler acısı durumu, bütün çıplaklığıyla, Komite Üyelerinin gözleri önüne serdi.

İstanbul Vilâyeti Turizım Komitesi 97 üyeden müteşekkildir. 'An" cak, bu 97 üyenin tamamının toplantılarda bir araya geldiğine şimdiye kadar şahit olunmamıştır. Turizm Komitesinin gayesi, İstanbulun turistik meselelerini halletmek, turizmin inkişafını sağlamak ve alınan kararları Ankaraya aksettirerek, neticelendirmektir. Komite Basın-Yayından, Belediyeden, gazetecilerden, Üniversiteden, PTT"dein, Talebe Teşekküllerinden, Millî Saraylar ve âbidelerden, seyahat acentelerinden ve diğer turistik müesseselerden gelen üyelerden müteşekkildir. Kâğıt üzerinde faydalı olacağına inanılarak kurulan bu komitenin tatbikatta faydasından çok zararı görülmüştür.

Komiteyi teşkil eden üyelerin ekserisi,-daha doğrusu, hepsi- turizmin nasıl ve ne ile olacağından habersizdirler. Bu yüzden, bugüne kadarki toplantılar gereksiz konularda çene yormakla geçmiştir.

Turizm Komitesinin bu son toplantısında, saat 14.30'dân 16.30'a kadar, "turistleri yerli rehberler gezdirmeğe mecbur edilsin mi,. edilmesin mi ?" meselesi görüşüldü. İki sa at süren bu gereksiz tartışma, Çınar Otelini temsilen toplantıya' katılan ahçıbaşı Necip Ertürkü çileden çıkarmaya kâfi geldi. Necip Usta. • Başkandan ısrarla söz istedi ve söz sırası kendisine geldiğinde, aylardan beri turizm toplantısı yapan üyelere, ne kadar bos şeylerle meşgul olduklarını gayet açık bir dille sayıp döktü.

Necip Usta, ilginç ve gerçeğin ta kendisi olan konuşmasına, yılda memlekete gelen turist sayısının kaç olduğunu sormakla başladı. "150 bin" cevabını alınca, konuşmasına şöyle devam etti:

"— Gönül arzu ederdi ki, burada, turisti gezdirecek rehber mevzuuna harcanan zaman, bu 150 bin rakamının, İtalya ve Yunanistanda olduğu gibi, milyonların üstüne çıkarılması tedbirleri için harcansın-"

Bu sözlerden sonra Necip Usta, turizm konusunda ne kadar geri olduğumuzu ve bunun sebeplerinin neler olduğunu birer birer ve gerçekçi bir dille sıraladı. Bu arada turistik müesseselere de temas ederek, bunların Türkiyenin Turizm dâvasına ne kadar zararı dokunduğunu, buralarda yerli ve yabancı herkesin soyulduğunu, hele bar ve pavyonlara turistik belge verildiğine hiç bir memlekette rastlanmadığını belirtti.

Son derece açık bir dille yapılan bu konuşma, Komite üyelerinin keyfini iyiden iyiye kaçırmıştı. Bu yüzden Necip Ustaya hemen hucumlar başladı. Turistik müessese sahipleri, Necip Ustanın susmasını işaret ediyorlardı. Hele meşhur bir lokanta sa hibi, bir ara, gerçekleri sakınmadan söyleyen Necip Ertürkün ağzını elleriyle kapamaya bile yeltendi. Toplantıda Basın-Yayın temsil eden zat ise, işi şahsiyata döktü ve Necip Ustaya kendisinin ihtar verdiğini böyle birinin karşısında konuşamı yacağını bildirdi. Fakat Necip Usta soğukkanlı idi.

Toplantıdan bir gün sonra da Çınar Oteline telefonlar yağmaya başladı. Basın-Yayın İl Temsilciliği ve diğer turistik müesseseler sahipleri, Çına? Otelinden bir ahçının nasıl olup da toplantıya gönderildiğini soruyorlardı.

Necip Ertürk
"Doğru söyleyeni dokuz köyden' kovarlar."

Hazineler ortasında

Bugün artık herkes tarafından bilinen gerçek, Türkiyenin her tarafından sayısız turistik hazinelerle dolu olduğudur. Bunun yanında diğer hem de çok acı- bir gerçek de, bu hazinelerden istifade edemeyişimiz ve istifade etmek yolunda müspet bir adım atamayışımızdır. İkinci Cihan Savaşı sonunda başlıyan ve 1950 yılından sonra da süratle gelişen turist akımı Avrupada, umumiyetle Kuzeyden Güneye doğru olmaktadır. Kuzey, memleketlerinden, yani İskandinavya ve Almanyadan, her sezon, Güneye doğru turist akmaktadır. Son üç-dört yıla kadar turist akını İtalya ve İspanyaya iniyordu. Şimdiyse akın, Yunanistan üzerinden Türkiyeye doğru kaymaktadır. Yunanistan, giriştiği büyük devletlerle, İtalya ve İspanyadan kayan turist akınından ziyadesiyle İstifade etmesini bilmiş, gerçekleştirdiği büyük organizasyonlar sonunda kısa zamanda birinci derecede bir turistik memleket halini almıştır. Yunanistan bugün gelirinin büyük bir kısmını turizmden temin etmekte, bununla döviz açığını kapatmakta, daha büyük hamlelere girişmektedir.

Bizim gayretlerimizle değil, fakat turist akınlarının tabiatı icabı bir-iki sene içinde bu akınların memleketimize de geçmesi beklenmektedir. Burnumuzun ucuna, Yunan Adalarına kadar gelen turistlerin yol ve vasıta buldukları takdirde. Ege sahillerine atlaması işten bile değildir. Zaten, yabancı turizm uzmanlara göre, Yunanistanı tamamen kapsyan turtam faaliyetinin Ege bölgesindeki turistik yerlerimizden bize kayması gayet normal ve beklenen bir hadisedir. Bütün imkânsızlıklara, organizasyon eksikliğine rağmen bu akımın -tek tük de olsa- başladığı söylenebilir. Ege bölgesinde, bilhassa yaz aylarında çok sayıda turiste rastlanmaya başlanmıştır. Federal Almanya Başbakanı Dr. Konrad Adenauer'în gelininin, İngiliz Lordu Halifarks'ın yeğeninin, Prof. Baade'nin dünyanın cenneti olarak vasıflandırdığı Kuşadasından birer arsa almak istemeleri bu akımm ilk belirtileridir. Ancak bizim tam istifade edebilmemiz için bu akımın bir endüstri haline gelmesi gerekmektedir.

İlk ele alınacak iş, AKİS'in bundan önceki sayılarında da belirttiği gibi, turizm hamlesinde muvaffak olmuş İtalya, İspanya ve Yunanistanın turizm uzmanlarına, Türkiyenin bir turistlik plânlamasını yaptırmaktır. Ondan sonra da, en çok hangi bölgemizde turizmden fayda sağlamak mümkünse, hemen faaliyetlerin bu bölgeye teksif edilerek çalışmaya ge çilmesi lazımdır.

Yapılacak en mühim işlemden birisi de, ilgili Bakanlıkların elele vererek, turisti ürküten, yoran formali" telerin topunu birden kaldırmalarıdır. Bunun dışında da, sık sık turistle temas eden hudut kapılarına elden geldiği kadar lisan bilir memurların yerleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının bu ise büyük bir önem vererek, turistle temas eden hudut kapılarında çalışmakta olan memurlara lisan dersleri ve turizmin önemini anlatan kurslar verdirtmesi gerektir. Bu memurların güleryüzlü insanlardan seçilmesi, hat tâ eli ayağı düzgün kadın memurelerin buralarda vazifelendirilmesi lazımdır.

Batı-Doğu

Faydalı temaslar

Bu hafta Moskovada, alışılmamış bir durum göze çarptı. Rus başkentinde bulunan iki heyetten biri büyük itibar göndü, törenle karşılandı, bizzat Krutçef tarafından kabul edildi. Bir diğer heyet ise adeta istiskale uğradı, meşhur Pravda bunların aleyhinde yazılar yazdı, Sovyet Komünist Partisi beyanname yayınladı, Krutçef yan bile bakmadı. İtibarlı heyet, Amerika Dışişleri Bahan Yardımcısı W. Averell Harriman ile İngiltere İlim Balkanı Lord Hailshâm'dan müteşekkil Batı Heyeti, öteki ise Teng-Hsiao-pting'in idaresindeki Çin Heyetidir. Haftanın başında, öğle vakti, başta Tenıg-Hsiaopinıg, Çin Heyeti üyelerini öğle vakti Elçilik binasından çıkıp yemek yemeğe giderken görenler Rusya ile Çinin arasında kolay kapanmaz bir uçurumun açılmış olduğunu anlamakta güçlük çekmediler. Gerçekten, soğuk çinlilerin yüzünden dü--en bin parça oluyordu.

Ruslar, dünya siyasetine yeni bir veçhe verebilecek teşebbüslerine çinlilerle görüşmek suretiyle başladılar. Bir Çin Heyeti, Moskova ile Pekin arasında patlak veren ideolojik anlaşmazlığı hal için rus başkentine gitti. Ruslar ne Heyet ve ne de görüşmeler hakkında fazla bilgi verdiler. Aksine, görüşmeler kapalı kapılar arkasında cereyan ettiği gibi bunların etrafında da gürültü olmamasına büyük önem verildi. İki Heyet Moskova yakınında, iyi muhafaza edilen bir kır evinde Coplandılar. Gazeteciler, Heyet üyelerinin' gelişini ancak uzaktan seyredebildidiler. Otomobiller içeri girdiğinde demir kapılar tamamen kapandı. Rus radyoları sükûtu muhafaza ettiler.

Bu haftanın hâdiseleri göstermiştir ki, Moskova bir vaziyet almadan önce durumun aydınlanmasını beklemiştir.

Tarafların tutumu

Çinliler rusları korkaklık ve statükoyu muhafaza gayretiyle suçlamaktadırlar. Krutçef Küba işinde, Kennedy'den korkarak taviz vermiştir. Bunun sebebi şudur: Ruslar da dünyanın "malik olan milletler" zümresine katılmışlar, Komünizmin esaslı ve asil gayelerini bir kenara itmişler, dünya nizamını değir

Nikita Krutçef
Tatlı alâkalar

tirmek işini unutmuşlardır. Bu, Komünizme ihanettir ve emperyalistlere uşaklık etmektir. Rusyanın bıraktığı bayrağı Çin eline alacaktır.

Averell Harriman
İtibarlı müfteri

Ruslar ise, çinlilerin bir nükleer harp istediklerini bildirmektedirler. Gerçekten de çinliler bu arzularını saklamamaktadırlar. Çin Komünist Partisinin görüşüne, göre eğer bir nükleer savaş olursa, verilecek korkunç zayiata rağmen zafer komünist blokta kalacak ve dünyanın ye" ni nizamını sağlayacak proletarya yaşamakta devam edecektir. Aslına bakılırsa bu, tabii Çinin 600 milyonu geçen nüfusuna güvenerek takındığı bir tavırdır. Rusyaya göre Krutçef ne korkmuştur, ne de taviz vermiştir. Ama Rusyanın bir nükleer savaş istemediği doğrudur. Zira rusların görüşüne göre yüz milyonlarca insanın hayatı üzerine bir medeniyet kurmak kabil değildir.

Moskovadaki görüşmeler sırasında heyetler görüşlerini değiştirme-. yince, susmakta olan Sovyet Komünist Partisi, devam eden çin hücumlarına karşı sert ve kati mukabelesini yaptı. Sovyet Komünist Partisinin, adeta bir küçük roman hacmindeki beyannamesi -35 bin kelimeliktir- Doğuya bakan ' pencerenin kapanması ve Batıya açılan pencerenin açılmasıdır.

Hemen aynı gün Harriman'ın, Amerikan Hava Kuvvetlerine alt büyült jet uçağı Moskovaya indi ve Sovyet Dışişleri Bakan Yardımcısı Zorin tarafından karşılanan Kennedy'nin temsilcisi beraberinde malzeme de getirdiğini bildirdi: Amerika Cumhurbaşkanı ile Rusya Başbakanının ne zaman isterlerse derhal konuşmalarını mümkün kılacak hususi telefon hattının, Moskova ucuna yerleştirilmesi gereken aksamı!

Krutçef bir gün sonra Harrıman ile Lord Hailsham'ı kabul etti ve başlayan "Nükleer Denemeleri Yasaklama Anlaşması" görüşmelerinin başkanlığını üzerine aldı.

Şimdi ufukta beliren ihtimal, görüşmelerin kısmi de olsa bir anlaşmayla sonuçlanacağıdır. Zira Rusyanın Çin ile münasebeti, bu yüzden kesilmiştir.

S. Enternasyonal!

Ancak, hadisenin akisleri bundan ibaret kalmayacaktır. Çinliler giriştikleri yeni kampanyayla bütün dünyadaki komünist partileri ruslardan ayırıp kendi ideolojilerine bağ-

Harpsız Dünya

Tahrip silâhlarının korkunç kudretlere varışı, elbette ki insanlığın başı Üzerine asılmış Damokles kılıcının keskinliğini arttırmaktadır. Ama bunun, o kılıcın ipini sağlamlaştırdığını da görmemek kabil imidir? İkinci Dünya Harbinin sona ermesinden ibu yana onsekiz sene geçmiştir. Bu onsekiz sene gibi netameli ve kıvılcımı dolu devreyi dünya belki de hiç bir "Barış Devri'nde yaşamış değildir. Eğer insanlar oklarla savaşsâlardı, birbirlerine çoktan girmişlerdi. Harp tüfeklerle topların patlaması manâsına gelseydi boğazlaşma başlamış ve bitmiş olurdu. Ama bugün harp ilânının, New York ile Moskovânın bir anda tahribi ve en kısa zaman içinde yüzmilyonlarca insanın ölümü demek olduğu bilindiğinden dolayıdır iki herkes sinirine hâkim olmakta, küçük menfaatler hep en büyük menfaatin önünde tesirsiz kalmaktadır. İki taraf da aşağı yukarı eş silâha sahip olunca, vuruşma bir nevi intihar halini almakta, kimse bir maceraya göz göre göre atılmamaktadır. Hani bu manzaraya bakıp ta, atom sırrını ruslar hesabına çalıp satan meşhur çifte bir nevi "İnsanlığın Kurtarıcısı" gözüyle bakmamak zordur.

Ama hâdisede bir başka sebebin bulunduğu, Çin idarecilerinin delice teklifleri dolayısıyla ortaya çıkmıştır. Rusya henüz Amerikanın refah seviyesine erişmemiştir. Ancak Rusya, bir "Aç Millet" de değildir. Aksine, refah yolunda mesafe almıştır ve almaktadır. Mevcut bulunmayan. bîr şeyi tehlikeye atmak kolaydır. Hattâ bunun hiç bir tehlikesi yoktur. Ümitsizliğin cüreti arttırdığı hep bilinir. Rusya bu durumdan çıkmış, kaybedecek şeyi bulunan memleket olmuştur. Böyle bir memleketi, diktanın en koyusuyla bile, bir harbe atmanın hem mahzuru ve hem de güçlüğü ortadadır. Rusya bugün Çinin durumunda olsaydı, bir filozof kadar akıllı uslu konuşmakta bulunan Krutçef aynı sözleri söyler miydi? Bilinmez, Söyleseydi bile, tonunun bu olmayacağı muhakkaktır. Zenginden çok az sergerde çıkar. Mesut maceracı hemen hemen yoktur. Krutçefin Rusyası bundan dolayı statükonun muhafazasını istemektedir ve yarın onun daha fazla taraftarı olacaktır. Her geçen günün, dünyada barışı kuvvetlendirmesi bundandır. Çin de muhtemelen bunu bilmektedir.

Dün bir harbin patlaması bugünden daha muhtemeldi. Yarın bu ihtimal, bugüne nazara dahi kuvvetini kaybedecektir. Dünyanın bir nükleer harbe doğru gitmeyip tam aksi istikamette ilerlemekte oluşu ortaya bir tek tehlike çıkarmaktadır; Kazaen harp!

fiti kıta arasında direkt telefon hattı hem bunun delilidir, hem de buna karşı tedbir düşünme devrinin geldiğinin hayırlı müjdecisidir.

lamâk gayesini gütmektedirler. Nitektat Kumanyada bir başarı kasandıklarına dair haberler vardır. Bu doğruysa ancak Rusyanın, komşusu bir memlekette buna, müsaade etmesi pek akla yakın ihtimal değildir- Çinlilerin Balkanlarda, Arnavutluktan sonra ikinci bir köprübaşıları bulunacaktır. Şimdi hedef Amerika, Fransa, İtalya, Brezilya ve Hindistan, yahut Belçika gibi memleketlerdeki komünist partiler içinde ihtilâflar çıkarmak, Komünizme başka bir hedef tayin etmek, Dünya İhtilâli sloganını yerliden piyasaya sürmek ve bunun için bir nükleer hârbi tahrik etmektir.

Fakat rusların durumu, çinlilere nazaran kuvvetlidir. Zina Çin Rusyayı, rus nükleer bombalarıyla Amerikaya karşı bir harbe itmektedir ki bu, ateşten kestane çekmek için maymun kullanmaya kalkışmaktan farksızdır. Rusya "Çin, isterse kendi bombalarıyla şansını denesin!" diyebilir.

Bu hafta, Çin İdarecilerinin yüz milyonlarca insanın ölümünü pazarlık konusu etmeleri bu idarecilerin Hindistan tehdit tarzım hatırlattı. Çin idarecileri Hint Liderlerini şöyle tehdit etmişlerdir:

"— Biz 600 milyonuz, siz 400 milyonsunuz. Her çinli için bir hintli ölse, sonda biz gene 200 milyon kalırız!"

İngiltere

Yeni skandaller

Bu haftanın içinde Londrada bir ingiliz, gazetelerin manşetlerine baktıktan sonra "İki Dünya Harbi arasındaki Fransaya döndük!" diye düşünmekten kendini alamadı. Gerçekten de, şu anda "İngilterenin nesi meşhurdur?" diye sorulacak olsa alınacak cevap muhtemelen "Sisi" değil, "Rezaletleri" olacaktır. Zira, bundan onsekiz ay Önce Batıya iltica etmiş ve verdiği bilgiyle bir çok rus casusu şebekesinin yakalanması sağlanmış olan sovyet ajanı Anotoli Dolnistinin isminin ingiliz gazetelerinde açığa vurulması Thames sayılarında bir yeni kıyametin daha kapmasına sebep oldu. Hâdisenin ilgi çeken tarafı bu çeşit gevezeliklerin, amerikan istihbarat teşkilâtında şöyle bir inanç uyandırmasıdır: "Bu ingilizlere sır söylemmez!"

Böyle bir inancın, iki müttefikin münasebetlerine gölge düşüreceği şüphesizdir.

Dolnistin Batıya iltica ettikten sonra, hem Amerikada ve hem de İngilterede Rusya lehine faaliyet gösteren ajanların isimlerini vermiştir. İngiliz Amirallik Dairesindeki cinsîsapık Vassall'in 18 v 1 hapis cezası yemesiyle sonuçlanan hadisenin bu bilgilerle ortaya çıkarılmış bulumduğu Bildirilmektedir. İki firari ingiliz diplomattı -onlar da çinsîsapıktırlar Burgess ile Maclean'in Rusyaya kaçışlarında Üçüncü adam olarak rol oynamış bulunan Haroid sonra ele geçmiştir. Bu yüzden ingiliz ve amerikan gizli teşkilâtları Dolnistinin adının açığa vurulmasını istemekteydiler. Ancak haber haftanın sonunda ingiliz gazetelerine uçurulmuştur. Hükümet perşembe günü, milli menfaatler sebebiyle isimin yazılmamasını gazetelerden istemiş, fakat cumartesi günü gazeteler Dolnistin ismini yazmışlardır.

Şimdi, Profumo Skandali ile Dolnistin Skandali arasında bir de bağın belirmesi hâdiseye tuz ve biber de katmıştır. Dolnistin, Ohristine Keelerin rus dostu İvanof Lomdradaki Sovyet Elçiliğinde görev görürken bu elçilikte ataşe olarak bulunmaktaydı. D münasebetle, İvanof - Keeler hâdisesinde ingiliz güvenlik sırlarının ne derece rol oynadığını en iyi bilecek durumdadır Bu naftamın içinde Londralıların ağzına yeni sakızlar verdi.

1 Kitap okudum

Adı: "Ailede ve Çocukta Ruh Sağlığı" Radyo Konuşmaları,
Yazarı: H. şükrü Selçikoğlu.
Yayan: Üçgen Yayınları No. 3, listeme adresi: PK. 519 Ankara.
Baskı: Ayyıldız Matbaası Ankara 1963, 120 sayfa 6 lira.
Konu: Şükrü Selçikoğlu bir eğiitimcidir. Eğitimin psikolojik cephesi uzerinde uzmandır. Yıllardır bu konu için emek harcamaktadır. Eğitim Konusunda, çeşitli yayınları vardır. "Eğitim Psikolojisi", "Rehlberlik ve Psikolojik Klavuzluk" bu tip kitaplarındandır. Selçikoğlu bu arada Ankara Radyosunun sabahları yayınlanan "Ev Kadınının Saati" programında da bir seri konuşma yapmış, dinleyicilerden gelen mektupları cevaplandırmiştir. Yazılı metin dışında yapılan bu konuşmalar dokuz tanedir. Çocuk eğitimi ve psikolojisi üzerine yapılan bu konuşmalar önce ters yankılar doğurmuşsa da, sonra dinleyicilerin ilgisini çekmiştir. Radyo programcılarına? bu konuda çeşitli mektuplar gelmiştir. Selçikoğlu o programlarda bu mektupları da cevaplandırmıştır. Böylece ilgi çerçevesi gittikçe genişlemiştir. Üçgen yayınevi, Ankara Radyosu spikerlerinden ve "Ev Kadınının Saati" programım hazırlayan Elife Güftenin da yardımıyle, yazılı olmayan ama banda alınmış bulunan bu konuşmaları derlemiş, kitap haline getirmiştir. Kitabın birinci bölümünde bu dokuz konuşma yer almıştır. Kitabın ikinci bölümü ise bir çocuğun, doğumundan beş yaşına kadar olan büyüme ve gelişme çağını psikolojik bakımdan izah etmekte, şahsiyet ve cinsiyet teşekkülünde en önemli devre olan bu yaşlarda ruh sağlığı ve bununla ilgili problemlere dokunmaktadır. Kitabın üçüncü bölümü, Selçükoğlunun radyoda yaptığı konuşmaların yankıları olarak radyoya gelen mektupların bir kısmını icine almaktadır.

Sonuç: "Ailede ve Çocukta Ruh Sağlığı" adını taşıyan kitap, anneler ve babalar için yardımcı bir kitaptır. Ana ve babaların çözmekte zorluk çektikleri pek çok sorunun cevabını bu kitapta bulmak mümkündür. Gerçi kitabın kapağı ve takdim tarzı biraz fazlaca soğuk bir hava yaratmaktadır ama, aslında kitap kolaylıkla ve her ortamdaki okur yazarlar tarafından anlaşılabilecek bir şekilde hazırlanmıştır. İş ilme boğularak sıkıcı bir hale getirilmemistir. İlhami SOYSAL

AKiSÇiLER SiZiN iÇiN
GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Sinema

Sıcakların birdenbire artma-ı sonucu, halkın sinemalara ilgisi azaldı. Zaten şu aylar, sinemada "ölü sezon" tâbir edilen aylardır. Eylül ortalarına kadar bu böyle devam edecektir. Başkentin bütün sinemaları, çift film gösterine yoluna gidiyorlar. Buna rağmen halkın ilgisini çekemiyorlar.

Ankara sinemalarında bugün, geçen sezonun kötü film leri, temcit pilâvi gibi Ankaralıların önüne sürülmektedir. Aşağıdaki satırlarda, bu filmlerden bazıları hakkında notlar bulacaksınız.

Kahraman Düşman: Geçen sezonun seyredilebilir bir kurdelâsı. Başrollerini Van Heflin ve Oharles Laughton'un paylaştıkları bir harp filmi.

1941 yılında ingiliz gemilerini ustalıkla batıran bir alman gemisi -Atlantis ve onun başarılı kaptanı ile İngiliz Amiralliğinin mücadeleci- Odasından çıkmayan akıllı bir amiral -Charles Laughton- ila denizlerde kansız harp peşinde koşan alman kaptan -Van Heflin- arasında cereyan eden sinir harbi. Tabii, sonunda zafer Müttefiklerin oluyor ve "Atlantis" bir casusluk mâcerasıyla batırılıyor.

Sıcağa tahammül edebilir, ikinci filmdeki Jerry Lewiss'in saçmasapan oyununa katlanabilirseniz, salık verilebilir.

Küçük Kulübe - Masistin İntikamı: Eskiden bir meşhur yıldız Ava Gardner, vardı. İşte "Küçük Kulübe", bu modern venüs ile yakışıklı, fakat beceriksiz aktör Stewlıt Granger'in bir kurdelasıdır. İyi bir film denilebilir. Gidebilirsiniz.

"Masistin İntikamı'na gelinece.. Bu tip filmler için artık pek fazla *söz* söylemeğe lüzum yok Saçmasapan olaylarla dolu bir film. Yazık olmuş Yoko Tani'ye... Zavallı küçük japon dilberi pazu göstermekten başka bir marifeti olmayan Gordon Soott'un yanında harcanıp gitmiş.

Kitaplar

Gazetecilik Mesleği: Ankara Gazeteciler Sendikası, bütün üyelerine çok değerli bir kitap hediye etti: "Gazetecilik Mesleği"... Gazeteciler Cemiyeti Yayımlarının ilki olan eser Amerikanın Columbia Üniversitesi profesörlerinden John Hohenıberg'indir. Piliz Ofluoğlu tarafından türkçeye çevrilmiştir. ön kapağını Sait Madenin, arka kapağını ise A. Aradın yaptığı bu 346 sayfalık büyük boy kitaba, Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Burhan Felek bir önsöz yazmıştır. Ayrıca kitaba. John Hohenberg'in kısa bir biyografisi de eklenmiştir.

Bugün Basının toplumdaki yeri ve Önemi, tartışılmıyacak kadar büyüktür. Bu yüzden, çağımızda Basına "Dördüncü Kuvvet" denildiği malûmdur. Gündengüne önemi ve etkisi artan bir kurumun elbette ki sorumluluğu da görevi oranında artacaktır. Bu demektir' ki, gazetecilik bugün artık bir heves olanaktan çıkmış, en güç mesleklerden biri olmuştur. Bu bakımdan, bir gazetecide üstün nitelikler aranmaktadır. Bu mesleğin önemine ve ciddiyetine inanmış bir kimsenin herşeyden önce kendini mesleğine göre yetiştirmesi gerekmektedir- Gazetecinin davranışı, bilgisi, haber almada ve haberi değerlendirmedeki gücü, Üzerinde önemle durulması gereken hususlardır.

Prof. John Hohenberg, nasıl başarılı gazeteci olunacağını düşünmüş ve her basın mensubunun okuması gereken "Gazetecilik Mesleği" adlı eseri meydana ğetirmiştir. Geniş bir bilgi ve büyük bir emek ürünü olan bu değerli eseri bütün basın mensuplarınm okumasında sayılamıyacak kada fayda vardır.

Petrol

Kuleler ormanı

Akşam saatlerinde İstanbulla İzmiti birleştiren yollardan geçenler, karanlığın ortasında, çok uzaklarda parlayan bir alev görerek merakla.-tnflar. Gerçekten uzaktan görünüşü yangını andıran bu alev, izmit dolaylarında iki yıldanberi çalışmakta olan petrol rafinerisinde hiçbir işe yaramayan, ticarî değeri de kalmayan- artık gazlerin fazlalaştığı zamanlarda ortaya çıkar ve diğer zamanlarda görünmez. Her petrol rafinerisinde olduğu gibi, İzmit'teki tesislerin -daha doğrusu İstanbul Petrol Rafinerisi, İPRAŞ'ın-karakteristik bir sembolü olan bu alev, bir bakıma tesislerin çalışmakta olduklarını belirten bir canlılık . gösterisi de sayılabilir.

Gerçekten 2 Mayıs 1960 günü toprağın makinalarla kazılmasıyla girişilen inşaat tam 15 ay 22 gün sürmüş, ortalama 2500 işçinin çalışmasıyla bu müddetin sonunda 210 bin metreküb toprak kazısı, 17 bin 500 metreküb beton dökülmesi, 10 bin ton tatarında kaynak işçiliği yapılıp 350 kilometre boru döşendikten sonra, yılda 1 milyon ton ham petrol işleyecek kapasitedeki bu kocaman tesis tamamlanmıştır.

Aslında, tam 21 tane yüksek kuleden kurulmuş olan bu petrol rafinerisinin inşasına 1960'tan önce Karar verildi. İlk düşünce, tesisleri Türkiyenin en büyük petrol tüketen merkezlerinden birisi olan İstanbul dolaylarında kurmaktı. Bugünkü adı olan ÎPRAŞ -İstanbul Petrol Rafinerisi TAŞ- da oradan gelmektedir. Böylelikle "pazar" konusu çözümlenmiş ve rafinerinin daha ekonomik bir sekilide çalısması sağlanmış olacaktı. Ancak. İstanlbula yakın yerlerde bu çapta bir tesisi içine alacak, yol ve ulaşım imkânlarına da sahip bulunan bir arsa bulunamadı.

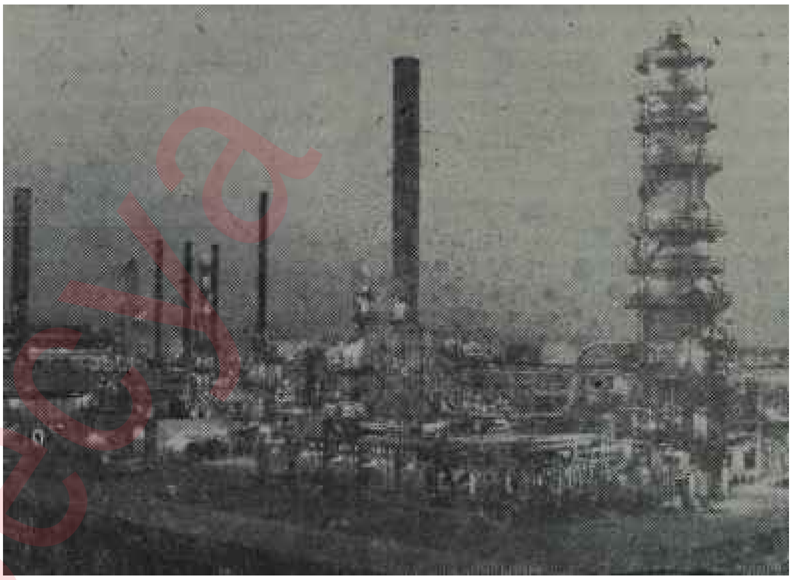
Nihayet İzmit dolaylarında Tütünçiftlik köyü önümdeki 1 milyon metrekarelik bir arazi parçası amaca uygun görüldü. Burası denizin -İzmit körfezinin- kıyısındaydı, kısa bir iskeleyle 45-50 bin tonluk tankerlerin kolayca yanasa bilmesine imkân veriyordu. Karayoluna yakmlığı. demiryolunun ise hemen kenarından geçmekte olması da büyük bîr avantajdı. Bu gibi tesislerle büyük ölçüde lüzumlu olan ve özellikle -seyrek de olsa- hiçbir zaman kesilmemesi istenen elektrik cereyanını taşıyan hatların da pek yakınında olan bu yer satın alınarak inşaata girişildi.

Kârlı bir iş

Teşebbüs sahipleri, başta Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı olmakla beraber, işin yürümesi bakımından, ortaklığı şart olan Amerikan CALTEX Cbrporation'un da katılmasıyla, ortalama 250 milyon Türk lirası sermaye koydular. Bu bedel tamamen rafinerinin inşasına harcandı. 25 milyon dolarlık dış finansman borcu ise rafinerinin yılda sağladığı 8 milyon dolar tutarındaki döviz ekonomisiyle en geç 6 yıl içerisinde tamamen ödenmiş olacaktır.

Bu hesap, ham petrolün tamamen CALTEX şirketinin Basra körfezi dolaylarındaki üretim alanlarından getirilişine göredir. İleride, Tü-"-kiyeye yılda 1 milyon ton ham petrol 'veren kuyular açılabildiği takdirde, yıllık döviz ekonomisinin daha da artacağı muhakkaktır. Rafineri, aradaki mukaveleye göre, çalışmağa başladığı 1962 yılından itibaren 10 yıl sonunda Türk Petrolleri Anonim Ortaklığına devredilecektir.' Ancak CALTEX -veya dünya çapında diğer bir şirket- ile ortaklığın devam ettirilmesinde birçok menfaatler vardır.

İşte, çeşitli olayların etkisiyle petrol piyasasında ancak bütün dünya piyasasına hakim olan, birçok kıtalarda çeşitli ülkelere petrol satan büyük şirketler iyi İş yapmakta, bunlar ellerindeki stokları bazen Kuzey, bazen Güney yarımküresine, Avrupaya veya Amerikaya doğru sevkederek, hiçbir zaman müşterisiz kalmamağa ve ellerindeki mala iyi fiyatla müşteri bulmağa imkân sağlamaktadılar. Oysa ki, yalnızca bir tek ülkeye petrol satmak üzere inşa edilen bir petrol rafinerisinin elinde daima bir miktar ve belirli çeşitte petrol kalması, buna ise ancak düşük fiyatla talip bulabilmesi mukadderdir. Bu işe, petrol şirketlerinin daima birbirleriyle bir çeşit "akrabalık" kurduklarının nedenini açıklamaktadır.

Bir petrol rafinerisi
İşleyen demir ışıldar

Altın değerindeki sıvı

Petrolün tabiatta oluş teorileri üzerindeki tartışmalar hayli eskidir. Şimdiye kadar genellikle kabul edilen şekil şudur; Milyonlarca yıl önce dünyanın yüzeyini kaplayan okyanuslar, sonraları yavaş yavaş kuruyarak yerlerini toprak parçalarına bırakmışlardır. Bu değişikliğin birçok kerre tekrarlanmasıyla, her seferinde toprak yüzeyinde biriken su yaratığı artıkları, tektonik olaylar sonunda, yer kabuğunun derinliklerine gömülmüştür. Bu su yaratığı artıkları, kimyasal etkilerle, bakterilerin

tesirinde kalarak bünye değiştirmiş, ağır karbonlu hidrojen bileşimlerine dönmüş ve petrolü meydana getirmiştir.

Birçok ülkelerde olduğu gibi, mem leketimizde de petrol bulunmuş ve uzun süredenberi isletilmeğe başlanmıştır. Batmanda, Tüırkiyenin petrol bölgesinin tam ortasında, kurulan bir, rafineri yılda 580 bin ton ham petrol işleyebilmektedir. Yalnız. hemen belirtmek gerektir ki, Raman ve Garzandaki petrol kuyularından çıkarılan Türk petrolü koyu bir petroldür ve daha çok asfalt maddesini ihtiva etmektedir.

Nitekim, genellikle bir rafineriye gelen ham petrolün ancak üçte biri, "Fuel-Oil" denilen ve atmosferik basınçta ocaklarda yakılmak suretiyle kullanılmağa yarayan bir madde verdiği hâlde, bu oran Batmanda yarıdan fazladır. Tabii, buna karşılık ham petrolden elde edilen benzin, gazyağı ve motorin olanları da çok azalmaktadır.

İzmitteki İPRAŞ rafinerisinde bu oran şöyledir: Yılda 1 milyon ton yabancı menşeli ham petrol işleyen bu tesislerden en çok 275 bin ton benzin, bin ton Fuel-Oil, en az 175 bin ton motorin -veya "mazot"-, en az 100 bin ton gazyağı ve 20 bin ton da; endüstride L.P.G. denilen, piyasada ise Aygaz, Gazsan, Milangaz, Ipragaz ve Mutfakgaz gibi birçok çeşitli adlarla satılan, yanıcı gazlar elde edilmektedir. İzmit Rafinerisiyle Batmandaki yılda 580 bin ton ham petrol işleyen ve Mersinde yeni kurulmuş olan 3 milyon 200 bin tonluk muazzam rafineriler birilikte hesaplanırsa, önümüzdeki beş yıllık petrol talepleri projeksiyonunun bu tesisler tarafından rahatça karşılanabileceği anlaşılır.

İpragaz kamyonetleri
Faydalı bir teşebbüs

Yarının hâkimi

Oysa ki, şimdilik bazı petrol ürünlerinde iç piyasanın talebi tam olacak belirmediğinden, bu maddeler ihraç bile edilmekte ve döviz geliri de sağlanmaktadır. Meselâ Fuel-Oil bunlardan bîridir. Bugün endüstride yakıt maddesi olarak Fuel-Oille doğru hızlı bir geçiş vardır. Büyük şehirlerimizde artık eskisi gibi sarı-yeşil renkte, sağlığa zararlı linyit dumanları püsküren kalorifer bacaları yerlerini yavaş yavaş Fuel - Oil brülörlerine bırakmaktadır. Bir kilogram Fuel-Oil, bir kilogram kömürden 1.6 kat fazla kalori vermektedir.

Diğer taraftan özellikle İzmit Rafinerisinin ürünlerinden birisi olan ve aslında Propan ve Bütan gazlerinin karışımından ibaret bulunan L.P.G. gazi de piyasamızda geniş bir rağbet kazanmış durumdadır. Bu gazler tüpler içinde ve sıvılaştırılmış olarak satılmakta, evlerde havagazı yerine ve ondan çok daha elverişli şartlarla kullanılmaktadır. Üstelik L.P.G. çelik mahfazalar içerisinde "taşınabilir" durumda olduğundan meselâ arabasının arkasına seyyar evini -"Karavan"ını- takıp yazlığa kampa giden aileler tarafindan da kullanılabilmektedir Ayni hacimdeki havagazından 6 kat fazla kalori ihtiva eden ve daha ucuza malolan L.P.G. nin yakın bir gelecekte Türk ekonomisinde bir devrim yaratacağına artık şehirlerde zorlukla kurulan ve bakımı çok masraflı bir iş olan havagazı tesislerine lüzum kalmayacağı söylenebilir.

Dev lâboratuvar

İzmit Rafinerisinin çalışma sistemi tamamiyle otomatiktir. Herşey önceden tesbit edilmiş esaslara göre ve elektronik kontrol techizatının kumandası altında, kendiliğinden işlemektedir. Üç vardiya -nöbet grupu halinde çalışan bu büyük tesiste sadece 380 mühendis, işçi ve idare memuru bulunması da otomatikliğin etiştiği kerteyi göstermek bakımından dikkate değer.

Tesise deniz yoluyla -35 ila 45 bin tonluk tankerlerle- getirilen Ram petrol, depolama tanklarına doldurulmaktadır. Ortalama 100 bin ton depolama kapasitesi bulunan bu tanklardan alınan ham madde önce "A" biçimindeki ısıtıcıda 350 santigrat dereceye kadar ısıtılmakta, buradan atmosferik distilâsyon kolonuna gönderilerek içindeki bileşenlerine ayrılmaktadır. Kolonda aşağıdan yukarıya buhar halinde yükselirken önce ağır ürünler -yani Fuel-Oil, ham motorinle hafif motorin" ayılmakta, sonra da ham gazyağı yoğunlaşmaktadır. Kulenin en üstünden de "Nafta" denilen ve içinde bütan ve benzin ihtiva eden hafif bir madde gaz halinde çıkmaktadır. Kulenin en dibine damlalar halinde dökülen koyu madde özellikle Fuel-Oil ihtiva eder.

Böylelikle kabaca birbirinden ayrılmış olan petrol ürünleri sonradan çeşitli işlemlerle saflaştırılır, kükürtten temizlenmek, benzinin yanma gücü -"Oktan" derecesi- arttırılmak suretiyle piyasada kullanılacak durruma getirilir. Bütün bu maddeler ayrı ayrı tanklarda biriktirilir, sonra da rafinerinin sahip olduğu üç taşıma imkânıyla -deniz, kara veya demiryoluyla- memleket piyasasına veya yurt dışına gönderilir. Tesisin 24 saatte 20 bin ton benzin, bir o kadar Fuel-Oil,, 17 bin ton motorin, 10 bin ton gazyağı ve 300 ton L.P.G. yi ayni zamanda sevkedecek kapasitede yükleme tesisleri vardır.

TÜLİ'den Haberler

Turgut Göle ailesini arabasıyla İstanlbula gönderdiği için, kendisi yaya kalmış. Bu yüzden, dostları İslâm Refioğlu ile birlikte yakın yerlerde gezmeyi ve oturmayı tercih ediyor.

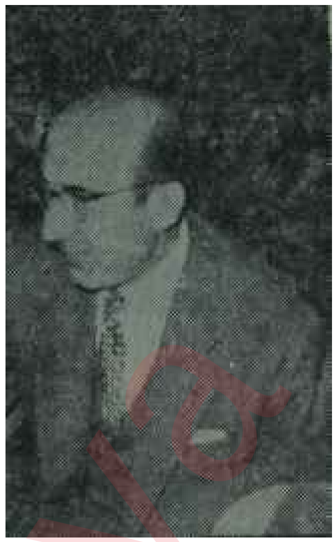
Prof. Dr. Necip Berksanın son eşinden de ayrıldığı söyleniyor. Berksan artık aile dostlarıyla geziyor ve uzun zamandır ihmal ettiği ahbaplarını yeniden hatırlayıp ziyaret ediyor. Kelebek mizaçlı doktora Ankara Radyosunun en güzel sesli spikeri Mukaddes Gözaydından ayrılmak hiç yaramadı. Ondan sonraki izdivacı hem çok kısa, hem de fırtınalı oldu.

Swiss Air'in Ankara mümessili Şahap Salepçioğlu ile eşi Azade Salepçioğlu, sıcak Ankara gecelerinde Gençlik Parkına gitmeyi tercih ediyorlar. Her ikisi de en çok para atılıp oyun oynanan amerikan tipi makinalara fazlaca rağbet ediyorlar. Zaten, meselâ çarpışan otomobillere binmek isteseler de, tek tek bile sığacakları şüpheli.

Milli Eğitim Bakanlığı Dış Münâsebetler Genel Müdürü Ferit Saner ile eski müsteşar Nihat Adil Erkmen son günlerde sık sık beraber geziyorlar.

Eski Basın-Yayın Genel Müdürü Bekir Tünay gündüzleri yazıları İle çok meşgul olduğundan, gezmek için ancak geceleri vakit bulabiliyor. Çoğunlukla da aynı arkadaşıyla beraber görülüyor! Fakat hafta içinde bir gece Milkaya yalnız olarak geldi ve aradığını bulamayınca hemen döndü.

Tekstil Sendikası Genel Sekreter! Yunus Kara Ankaraya geldi ve

Nüvit Yetkin
"Arabası dört teker.."

dostlarıyla bir eğlence yerine gitmek istedi. Fakat o gece Göl Gazinosunda düğün olduğu için,-hep birlikte Karpiç saz salonuna gidildi.

Turhan Kapanlı, Cevdet Perin, Kamaran Evliyaoğlu, Madde ve Vedat Tanır son günlerde sık sık aynı masada görülüyorlar. Madde Tanır saçlarının rengini iyice açmış. Koyuca saç kendisini çok daha genç gösteriyordu. Her nekadar şimdilik bu pek büyük bir mahzur değilse de..

Orhan Apaydın da geçen gün aynı yere iki hanım ahbabı İle beraber geldi. Ama, "Kapanlı Grupu"nun câ"zibesine kapılmış olacak ki, o sırada yanındaki hanımlar gitmek üzere kalkınca kendilerini kapıya kadar uğurlamağa bile lüzum görmedi ve Kapanlıların masasına iltihak etti.

İzzet Akçalın oğlu, A.P. milletvekillerinden Erol Akçalı son günlerde çok genç bir küçük hanımla sık sık beraber görülüyor.

Nüvit Yetkin, yeşil "Mercedes 300" arabasını Siyaha boyatmış. Hani, bir de kırmızı plâkası olsa, Bakan arabasından farkı kalmıyacak-!.,.

A P." Milletvekillerinden İsmet Sezginin kardeşi oğlunun sünnet düğünü geçen akşam Yenişehirde bir pastahanenin arka bahçesinde yapıldı. Küçük Sezgin pek süslü yatağı içinde yatarken, davetliler de masalarda ağırlandılar. Misafirler arasında Orhan ve Burhan Apaydın kardeşler, Kâmuran Evliyaoğlu, Munis Faik Ozansoy vardılar.

Dışişleri Bakanlığı şube müdürlerinden Hâmit Bata, bu hafta pazar günü Keçiörende, sarışın, uzunca boylu bir hanımla başbaşa dolaşıyordu.

Nail ve lüsyen Avunduk, pazar günü, yazı geçirmek üzere İstan-

bula gittiler. Eşyaları çok olduğu için İki araba ile yola çıkmak zorunda kaldılar. Lüsyen Avunduk, kırmızı, spor Wolkswagen'i ile önde gidiyordu. Kızını da yanına almıştı. Arkadaki, yöne ayni marka siyah arabada ise Nail Avunduk, oğlu ve eşyalar vardı. Kafile böylece yola koyuldu.

•

Haftanın ikinci sünnet düğünü, Senato Genel Sekreteri Azmi Sorgunun oğlununki oldu. Muhafız Alayı gazinosunda yapılan düğün çok kalabalıktı ve çok güzel geçti. Misafirler geç vakitlere kadar kaldılar, pek çok eğlenildi ve danslar edildi. Gecenin en neşeli siması Dr. Saim Bostancı idi. Bilhassa yaptığı twist'ler, kalp masajları kadar takdir topladı.

Bu hafta Bulvar Palasta iki düğün oldu. Birincisi kokteyldi. Dilek Tunca bir iranlı ile evlendi ve yeni evliler hemen İrana hareket ettiler. Düğünde bütün İran kolonisi hazırcı.

•'

Fethi Pirinççioğiu, bir ay kalmak üzere, hafta içinde ìngiltereye gitti. Bu seyahate İnci Pirinççioğlu da katılmak istiyormuş. Fakat maalesef kocasını yalnız göndermek mecburiyetinde kalmış

Kayseriden dönen Osman Kavuncu, Akayda, dört tarafı terasla çevrili bir çatı katı satın aldı. Bekâr yaşayan Kavuncu, üşütmüş olacak ki, bugünlerde, bu yaz sıcağında pardesü ile geziyor.

•

Bayındırlık Bakanı ' İlyas Seçkin, geçirdiği ameliyatın nekahat devresini kısa keserek Trabzon limanının bazı tesislerini açmak üzere, bugünlerde, kalabalık bir gazeteci grupu ile, günü birliğine, uçakla Trabzona gidip gelecek. Ondan sonra da, Hopa limanının temelini atmak üzere, tekrar Karadeniz seyahatine çıkacak.

•

İller Bankası Genel Müdürü Selâhattin Babüroğlu, yaz iznini geçirmek üzere İstanbula gitti. Tatilini Tuzlada, Bankanın yazlık kampında, memurları ile geçirecek.

•

CARE yardım teşkilatının Türkiye mümessili, yakışıklı ve dul Mr. Chrjstopher Fallon'un, buradaki vazifesi sona erdiği için Amerikaya dönmesi gerekiyordu. Fakat aşk insana neler yaptırmaz! Mr. Fallon burada bir türk kızma çok fazla bağlandığı için, bir süre de izinli olarak Türkiyede kalacak, dönerken yeni karısını beraber götürecek.

•

Vatan gazetesinin genç yazı işleri müdürü Ergin İnanç, hafta sonunda, hem birkaç gün dinlenmek, ham de hasta amcasını görmek üzere eşi ile beraber İstanbula gidecek Yakında baba olacak olan sevimli gazeteci şimdiden sevinçli ve heyecanlı-

•

Haftanın başında, Pazartesi günü gıcır gıcır bir makam • otomobili Bakanlıklardan aşağı doğru indi ve tam Piknikin önünde park etti. Otomobilin yakışıklı genç şoförü kapıyı açtı ve Beyefendiye yol verdi. Otomobilden inen, Devlet Bakam Verik Pirinççioğluydu. Pirinççioğlu, şoföre bir şeyler söyledi, sonra yaya geçidinden karşıya geçti, ağır ağır ilerledi ve ASA kundura mağazasına girdi, ayağına fiyakalı bir ayakkabı seçti. Tam bu sırada 0007 plâka numaralı otomobil de ASA kundura mağazasının önüne yaklaşmıştı. Vatandaşın biri hafif tertip gülümsedi ve yanındakine:

Peki, diyelim ki yeni Bakan şatafattan pek hoşlanmıyor da, onun için kundura mağazasının önünde otomobilinden inmedi. Ama, ne diye orada bindi?dedi.

•

Fransa Başbakanı ve Dışişleri Bakanının karşılanması münasebetiyle Başbakan İnönü, yardımcıları ve devlet erkânı Esenboğa Hava alanında bekliyorlardı. Başbakan İnönü ve üç yardımcısı -Alican, Dinçer, Feyzioğlu- bir arada duruyorlardı. Bu sırada muzip bir rüzgâr, bol saçlı Alicanın saçlarını bir sola, bir sağa savurmağa başladı. İnönü neşeli bir kahkaha attı ve yanındakilere hitaben:

"— Gördünüz mü bol saçlı olmanın faziletini!.. Bakın, Alicanın saçları nasıl bir sağa, bir sola uçup duruyor" dedi,

Alican cevap verdi:

"— Tabii, Paşam.. Bakın, Feyzioğlunda hiç kımıldama var mı? Rüzgâr ona tesir etmiyor."

CHP li Başbakan Yardımcısı Feyzioğlu lâfa karıştı ve:

"— Siz saçlara değil, şapkanın altındakilere bakın Paşam..-" dedi.

İnönü ve Dinçer bakıştılar ve sonra mütebessim bir eda ile şapkalarını çıkardılar. Rüzgâr, yerini sıçak bir melteme terketmişti.

Sahi, şimdi neredeler ???

Murat Güler

«Manşı geçen ilk türk yüzücüsü»

1 956 yılının yaz aylarımda Manş denizini geçmek isteyen sporcular arasında bir de türk vardı. Brükselde yüksek tahsilini yeni tamamlamış o**lan** Murat Güler, bundan önce, -dalla öğrenci iken, iki defa Manşı geçmeye teşebbüs etmiş, fakat muvaffak olamamıştı. Tahsil bittikten sonra, Türkiyeye dönmeden önce, son bir teşebbüste daha bulunarak, "Manşı geçen ilk türk yüzücüsü" olmak istiyordu. Nitekim, üçüncü teşebbüsünde Manşı 16 saat 50 dakikada geçti ve Brükselden aldığı Gıda Maddeleri Mühendisliği diplomasıyla birlikte, "Manşı geçen ilk türk" olmak şerefini de memleketine getirdi.

Murat Gülerin büyük şanssızlığı, bu üçüncü teşebbüsünde başlaması yüzünden, dünya rekorunu kıramamış olmasıdır.

Manşı geçmesiyle bir anda bütün Türkiyenin tanıdığı bir kimse durumuna gelen Murat Güler, İstanbul un köklü ailelerinden birine mensuptur. 1928'de tstanbulda doğmuştur. Jandarma subaylığından ayrılarak ticaret bayatına atılmış olan bir zatın oğludur. Tahsilini Galatasaray Lisesinde yapan Murat Güler, küçük yaştan itibaren Suadiyede yüzmeye başladı ve gün geçtikçe iyi bir yüzücü oldu. Galatasaray Lisesinde öğrenci iken hiç bir müsabakaya girmedi, amatör olarak, sadece kendi zevki için yüzdü. Daha o günlerde, uzun mesafelerde yüzmeye çalışıyordu.

Galatasaray Lisesinin Ticaret kısmını bitiren Murat Güler, muhasebe ver ticaret ilminin diğer dallarına bir türlü ısınamadı. Bu yüzden de ailesi tarafından Avrupaya, tahsile gönderildi. Avrupada gıda maddeleri sanayii üzerinde çalışmaya başladı. Başarılı bir tahsil hayatı sonunda gıda mühendisi olan Murat Güler, Avrupada da yüzme çalşmalarına devam etti Bu sırada Manş denizini geçen hiç bir türk mevcut olmadığı için bu konu Murat Gülere cazip gelmeye başlamıştı. Tahsili dışında kendisini Manş denizini geçmek üzere hazırlayan Murat Güler, ilk teşebbüsünde muvaffak olamadı. Buna rağmen bir türkün Manşı geçmek üzere teşebbüse geçmesi o zaman gazetelerde geniş yankılar uyandırdı. Oğlunun Manş denizini geçmek üzere çalıştığını gazetelerden öğrenen babası, Murat Gülere telgraf

çekerek, yüzme yerine dersleriyle maşgul olmasını istedi. Fakat babasının ikazının Murat üzerinde hiç bir tesiri olmadı.

İlk teşebbüsünde muvaffak olamıyan Murat Güler, kendini daha fazla antrenmana verdi ve kış, yaz, hergün iki saat çalışmaya başladı.

Hiç aksamadan devam eden çalışmalar sonunda Murat Güler ikinci teşebbüsü yapmaya karar verdi. Ancak, bu teşebbüsü de bazı şanssızlıklar yüzünden başarıyla sonuçlanmadı.

Murat Güler "Manş denizini geçen ilk türk" olmayı- aklına koyduğu için, çalışmalarına yılmadan devam devam etti. 1956 yılı Manş denizini geçime mevsiminde antrenörün ve gazetecilerle bazı türk talebelerin takip ettiği bir günde, Murat Güler 16 saat 50 dakikada Man-- geçti ve "Manşı geçen ilk türk" unvanını aldı. Manşı geçime diploması kendisine ingilizler tarafından verildi. Ancak, ne yazık ki, bu başarısından dolayı ne su sporlarıyla ilgili federasyondan ve ne de bir resmi zevattan bir tefrik geldi. Murat Gülerin bu konuda yegâne mükâfatı, Milliyet gazetesinin verdiği bir "şilt" oldu.

Murat Güler, Manş denizini geçtiği sırada zaten tahsilini bitirmiş olduğundan, memleketine döndü ve tahsil gördüğü sahada çalışmaya koyuldu. "Har" adında bir fabrika kurarak, Türkiyede ilk defa fenni metodlarla ve tüpler içinde muhtelif gıda maddeleri imal etmeye başladı. Bir yandan gıda maddeleri imalâtında çalışırken, öte yandan da mülkiyeti kendilerine ait olan Suadiye Otel ve Plajının işletmesini ü" zerine aldı.

1956 yılında diş tabibi Suna ile evlenen Murat Güler, mesut bir hayat sürmektedir. Kendini tamamen turistik tesislere vermiştir. İşlettiği Suadiye Oteli, Pavyonu ve Gazinosunun turistlerin ihtiyaçlarına cevap verecek mükemmel bir tesis olması için gayret sarf eden Murat Güler, otelcilik alanında daha büyük hamleler yapmak arzusundadır. Yabancı sermaye desteğiyle 600 odalı bir otel inşa ettirmek niyetindedir. Bu otel lüks değil, fakat konforlu ve turizm sanayiimizin istediği tipte olacaktır.

Murat Gülerin en büyük merakı, tiyatro ve kitaptır İstanbulda oynanan hiç bir temsili kaçırmayan Murat Güler koyu bir Galatasaraylıdır. İlerisi için en büyük ideali de, bir yüzme ve yelken kulübü kurarak, gençleri yetiştirmektir.

Yüzücü Murat Güler
Sportmen

SOSYAL HAYAT

Dernekler

Soya ziyafeti

Zeytinyağının zengin bir ihraç maddesi olarak dış memleketlere sevki, Türkiyede ucuz ve sıhhî bir yalın, soya yağının, tanınmasına sebebiyet verdi, önce yavaş yavaş ve korka korka kızartmalar için soya yağını satın almaya başlayan ev kadınları, bir süre sonra denemelere giriştiler. Soya yağından, zeytinyağlı yemekler Ayarında, nefis yemekler -bakla, fasulye, enginar- yapıldı. Bundan sonra herkesin cesareti yavaş yavaş arttı. Bu ucuz, kokusuz ve sıhhî yağdan pilâv mı yapılmadı, İslim köfteleri ve tatlılar, mı hazırlanmadı, doğrusu inanılacak şey değildi.

Geçen haftanın sonunda, Yardımsevenler Derneğinin Adakaledeki yeni büyük binasında, bu ucuz yağı tanıtmak amacıyla verilen ziyafette, Ankaralılar, soya yağından yapılmış soğuk ve sıcak 11 türlü yemek tattılar. Hepsi birbirinden güzeldi. Soya yağını tanıtmak için yurdun her tarafında seminerler, tad ve lezzet denemeleri yapan ev ekonomisti Gü" nel Ataışık, Yardımsevenler Derneğinin hergün işçilere yemek hazırlıyan muazzam mutfağında, Yardımsevenlerin başahçısı ve yardımcılarıyla beraber saatlerce çalışmış, koca kepçeler ve kazan gibi tencereler başında terleyerek -hararet derecesi o gün gölgede 32 idi- 11 çeşit yemek hazırlamıştı. Misafirler yemekleri tadarken, o, büyük bir merakla, yüzlerindeki ifadeyi okumaya çalışıyor, bir yandan ikramlarda bulunurken bir yandan da herkesin fikrini almaya gayret ediyordu. Bütün ta baklar kısa zamanda boşalıvertâi. Misafirlerden İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata, Milli Eğitim Bakanı Dr İbrahim Öktem hem yemeklerden, hem de bu ucuz yağ hakkında söylenenlerden pek memnun görünüyorlardı; Zeytinyağı birden pahalılaşınca, C.H.P. li bakanlar, halkın önünde az terlememişlerdi.Gümrük ve Tekel Bakam Orhan Öztrakın da gözlerinin içi gülüyordu. Uzun yıllar memleketimizde likit soya yağının satılması için çalışmış olan Beslenme uzmanı Doç. Dr. Osman Koçtürk de yağdan memnundu. Ancak, bu tip propagandaların yetersiz olduğunu ve memleketimizde, halkın beslenme bilgisinle muhtaç olduğunu söylüyor, beslenme eğitiminin lüzumunu savunuyor, soya yağının bu eğitimin bir parçası olduğunu ve Halkın bunu anlıyalbilmesi için, genel olarak beslenme hakkında fikir sahibi olması gerektiğini hatırlatıyordu. Koçtürke göre, beslenme bilgisi, yemeklerin besinsel kuvvetlerini kaybetmeden onlardan faydalanabilme îmkanını sağlamakta, dolayısıyla hem sağlık bakımından, hem de ekonomik bakımdan memlekete çok faydalı olmaktadır. Halbuki memleketimizde, buna yeteri kadar önem verilmemektedir.

hatlilik ve temizlik, bakım meselesidir.

Çağımızın harika bitkisi

Soya fasulyesi çağımızın hârika bitkisi sıfatını kazanmıştır. Soya fasulyesi olmasaydı, İkinci Dünya Savaşında yiyecek ihtiyacını karşılamak gerçekten güç olacaktı. Soya fasulyesi hem endüstride, hem de yiyeçekte kullanılmaktadır. Bir kilo soya fasulyesinde 1 kilo buğdayın üç misli protein, 10 misli yağ ve 3 misli kıymetli mineraller vardır. Ame-. rikada tavukçuluğun ilerlemesi proteinli yemlerin kullanılmasıyla mümkün olmuştur. Son yıllarda memlekelimizde de satılan suni yemek yağlarının yüzde 60'ını zaten soya yağı teşkil etmektedir. Soyanın endüstride ve yiyecekte kullanıldığı yerler yüzleri, binleri bulmaktadır. Halk, soyayı, bugüne kadar, ismini duymadan kullanmaktaydı.

Yardımsevenler Derneğinin büyük toplantı salonunda misafirlerin gözünü alan şey, Atatürkün nefis portresi oldu. Bu protre BTB ile yapılmış hissini veriyordu. Büyük Atanın cazibesine tutulan misafirler, ona yaşlaştıklarında, portrenin BTB ile değil, soya fasulyesiyle yapılmış olduğunu gördüler. Soya fasulyesi böylece ekonomistleri, politikacılar, ev kadınlarını olduğu kadar sanatçıları da kendine çekmişti.

Bu sırada bir uzman, çağımızın hârika bitkisinin başlıca kullanılış yerlerini, bir misafire anlatmakla meşguldü. Uzman:

«— Soya fasulyesi yağ, güzellik müstahzaratı, suni tahta, kâğıt, mukavva, muşamba, kumaş, şekerleme, alkol, bira, çocuk maması, konserve, maya margarin, vitamin, ilâç, gübre, hayvan yemi, mürekkep, hormon, su çimentosu, petrol, çikolata ekmek, süt, yoğurt, peynir, makarna vesairede kullanılır" diyordu.

Güzellik

Nasıl güzel olunur?

Moda ve giyim anlayışı gibi, bugün artık güzellik anlayışı da çok değişmiştir. Bugünkü imkânlara ve anlayışa rağmen çirkin kalmak, artık, gerçekten de affedilmez bir kusurdur. Berberler, güzellik enstitüleri, estetik cerrahları, bir yüzü âdeta yeniden yaratmakta, ona istedikleri şekli vermektedirler. Fakat pahalı ve çetin usûllere başvurulmadan, ameliyat masalarına yatılmadan, yalnızca? biraz çaba ile okunulan lar uygulanarak da "güzelleşmek" mümkündür. Her insanın bir çekici tarafı vardır. Bunu meydana çıkarmasını bilen kimse, güzelleşmesini bilen kimsedir.

Evet, her İnsan, istedikten sonra Sıhhatli, taze bir cilde, muntazam, temiz dişlere, bakımlı, güzel saçlara, muntazam bir vücut ve çekici bir yürüyüşe sahip olabilir. Bu da, güzelliğin ta kendisidir. Hani, ismi güzele çıkmış bitine bakarsınız bakarsınız da bir fevkalâdelik göremezsiniz. Ama canınız gene de hep ona bakmak ister. Bunun bir sebebi olmak gerekir. Çünkü bu kadın, herşeyden evvel bakımlı, temiz, iç açıcıdır. Güzelleşmek için, yılda bir defa bir enstitüye gitmek veya güzellik kürüne çekilmek yeter değildir. Tabii bunları yapmakta da fayda vardır, ama güzelliğin şartı, insanın sabah ve akşam, birkaç dakikasını cildinin ve vücudunun bakımına ayırmasıdır.

Güzelliğin 12 şartı

Nekadar yorgun, nekadar meşgul olursanız olun, cildinize, vücudunuza karşı bazı ödevleriniz olduğunu unutmayın. Bu ödevleri şöyle sıralamak mümkündür:

1 — Her gece, yatmadan önce dişlerinizi fırçalayın ve makyajınızı temizleyin.

2 — Pencereyi açık tutarak uyumaya kendinizi alıştırın,

3 — Sabahları birkaç basit Jimnastik hareketi yapıp, hiç olmazsa, açık pencere önünde nefes alın.

4 — Senede, hiç olmazsa bir defa dişçiye gidin, dişlerinizi temizletin ye genel muayeneden geçirtin.

5 — Güzellik malzemelerinde ekonomi yapmayın. İyi cine pudra vesaire kullanın.

6 — Çok uzun zaman düz ayakkabı giymeyin. Ayaklar çöker. Çok dar ayakkabı da yürüyüşü bozar.

7 — Cildi toplayan ve yoran çok uzun güneş banyolarından sakının.

8 — Kaba iş yaparken ellerinizi muhafaza edin.

9 — Saçlarınızı muntazaman fırçalayın ve fazla permanant yaptırmayın.

10 — Vücut hareketlerinizi kontrole alışın: Kambur durmayın, yürürken kollarınızı sallamayın, oturken dikkatli olun.

11 — Doktor kontrolü olmadan çok seri zayıflama rejimlerine girişmeyin.

12 — Yorulduğunuz zaman, hiç olmazsa, 10 dakika, gözlerinizi kapayıp, kan deveranım sağlıyacak şekilde uzanın ve dinlenirken üzücü şeyler düşünmeyin.

Güzelliğin başlıca düşmanları ise şunlardır: Kötü beslenme, uykusuzluz ve huzursuz uyku, fazla içki ve sigara, havasızlık, kabızlık, karaciğerin ve böbreklerin fena işlemesi, vesaire...

Kısmetini bekleyen kız

Bu yıl da birçok gençkızımız liseyi bitirdi. Bunların bir kısmı üniversitelere veya sanat okullarına devam edecek, bir kısmı doğrudan doğruya çalışma hayatına atılacak, bir kısmı da evlerine çekilip oturacaklar. Evet, gerçeği konuşuyorum, kadının fezaya gittiği bir devirde, kalkınma çabası içindeki Türkiyede, birçok lise mezunu gençkız evlerine çekilip, uzun veya kısa, bahta bağlı bir bekleme devresine girecekler. Son günlerde, tesadüfen böyle birkaç mahküm kızla karşılaştım. Kızlar, çalışmalarına'ailelerinin müsaade etmediğini ve uzun boylu tahsili de kızlar için lüzumsuz gördüklerini söylüyorlardı. Gerek bu gençkızlar için, gerekse aile ve toplum için, bence, bu zihniyetten daha acı birşey düşünülemez. Meseleyi ilk önce, gençkız yönünden ele alalım. Gençkız ilelebet anne ve babası ile oturmayı düşünemiyeceğine göre, evlenmeyi bir ekonomik zaruret olarak ele alacak ve açık konuşalım, koca bekleyecektir. Fakat anlaşma ve sevgiye değil de böylece bir geçim kaygusuna dayanan ve erkeği "ekmek parasını eve getiren adam" sayan bir evlenme anlayışı ne derece makbuldür ve kişiyi ne derece mutluluğa götürür, bunu düşünmek yerinde olacaktır. Ayrıca, kısmet beklemeye mahkûm edilen gençkızın bu kısmete kavuşup kavuşmayacağı, kavuşacaksa ne zaman kavuşacağı da belli değildir. Bu anada çağın icapları, çevrenin baskısı, gençkızlık arzulan, gençkızı ya ikiyüzlü bir hayata ya da baskılı bir hayata itebilir. Gençliğini yavaş yavaş kaybeden gençkız, ailesine yük olmanın, parazit olmanın bütün ıstırabını duymaya başlar ve vazoya konan çiçek gibi solar. Hayata atılan, çalışan, toplamla birçok bağıntıları olan kadın hiç bir zaman ihtiyarlamaz.. Halbuki evinde oturtulan gençkız birkaç yıl içinde, tanınmıyacak kadar çöker, hastalanır, sinirli olur. Evlendiği zaman., hayatı tanımadığı için mutluluk şansı daha azdır. Kocasına maddi bakımdan, istese de, yardımcı olamaz. Anlaşmazlık halinde, ekonomik zaruret, evliliği zoraki devam ettirir. Bu yüzden eza ve cefaya ve türlü ıstıraplara katlanan kadınlar vardır. Erkeğin başına bir felaket geldiği zaman, çoluk çocuk zarurete düşebilir. Çünkü anne hiçbir zaman çalışmamış ve kendisini buna göre hazırlamamıştır.

Eve kapanan gençkız, aile ve toplum lota, memleket için de büyük bir ekonomik yük teşkil eder. Erkeğin tek başına bütün bir aileyi geçindirmesi keyfiyeti, ileri toplumlarda bugün tam mânasile tarihe karışmıştır. Evli kadın bazen ailesinin şartlan icabı çalışamaz veya muvakkat bir zaman için, çocukları büyütünceye kadar, evde oturur. Bu, ailenin kendi bünyesi içinde halledeceği bir dâvadır. Evinde çalışan, evin sorumluluklarını yüklenen bir kadına parazit gözü ile bakmak elbette ki imkansızdır. Ama bu demek değildir ki, yetişen çocuklar da hep babaya yüklensinler. Çocuklar, muhakkak surette kendilerini geçindirecek şekilde yetiştirilmelidirler. Bugün herhangi bir memlekette bir erkeğin normal kazancı ile kalabalık bir ailenin geçinmesine artık imkân yoktur. Toplumdaki bir çok yolsuzlukların rüşvet, nüfuz ticareti, hırsızlık gibi suçların çıkış noktası bu yanlış zihniyettir. Dünyanın ekonomik zaruretleri artık "çalışmıyan insana acımıyor ve onun gözyaşlarına bakmıyor. Gelişmekte olan memleketlerde kadın gücünün erkek gücü gibi kullanılması meselesi, bu memleketlerin kalkınmasını sağlıyacak olan 1 numaralı çare olarak ele alınmıştır. Kalkınmağa, kaderini yenmeğe çalışan Türkiyede, kadının gücü, mahdut bir zümrede de olsa, ziyan edilemez, buna kimsenin hakkı yoktur.

Lise tahsilini bitiren her gençkızın, muhakkak surette, üniversiteye gitmesi şart değildir tabii.. Ama hayata atılması, herhangi bir sahada çalışıp hayatını kazanması ve bir pranga mahkûmu gibi eve kapatılmaması zorunluğu unutulmamalıdır. Herşey bir yana, liseyi bitiren bir gençkızın, bütün hayatını "şans"a ve "kısmete bağlamasını anlamak gerçekten mümkün değildir. Çocuklarımızı şansa değil, bileklerinin ve kafalarının gücüne güvenecek şekilde yetiştirelim.

Jale CANDAN

T İ Y A T R O

Anadolu

Sanat susuzluğu

Devlet Tiyatrosunun "Göç" topluluğu bir yurt-içi turnesine çıktı. 5 bin 500 kilometreyi aşan yol boyu Devlet Tiyatrosu sanatçıları, 19 ile. ugruyarak Cevat Fehmi Başkutun "Göç" adlı üç perdelik komedisini oynayacaklardır.

Bu yurt-içi turnesi ilk değildir. 1961 yılında, 27 Mayısın birinci yıldönümünü kutlamak amacıyla, Ahmet Kutsi Tecerin "Köroğlu" adlı oyunu, geçen yıl da Refik Erduranın "Cengiz Hanım Bisikletli" ile Turgut Özakmanın "Ocak" adlı oyunları yurt-içi turnelerine çıkmıştı. Bu yılki "Göç" turnesi ise, bugüne kadar yapılan en uzun yurt-içi tunesi oluyor.

Güneydoğu illerini tarayıp da Karsa kadar uzanmak, oradan da Edirneye ulaşmak... Yıllardan beri gerçek tiyatroya susamış Anadolu için böyle turnelerin önemi büyüktür. Şurası kesin olarak belirtilebilir ki, Anadolu artık güzelsanattan yana' da uyanmanın eşiğindedir. Doğru dürüst sahnesi olmıyan şehirlerde bile açıktaya sinemalarında, stadyumlarda temsiller verilmektedir. Salonları dolduran seyircinin oyuna bağlanışı, büyük şehirlerimizdeki seyircininkinden bile sıcaktır.

Gidilen şehirlerde, şehir halkının tak bir isteği olduğu görülmektedir; Bölge Tiyatrosunun kendi şehirlerinde açılması. Her şehir, tiyatroyu dolduran seyircisini tanık gösterip hemşehirlilrinin tiyatroya düşkünlüğünü ispat etmek istemektedir.

Daha öncekilerle birlikte bu son yurt-içi turnesi, kesinlikle şu gerçeği ortaya koydu: Türkiyenin yurt ölçüsünde tiyatroya kavuşması amacım güden Bölge Tiyatroları teşebbüsü, gerçekten geç kalmıştır. Öylesine ki, bu gecikme şehirleri kendi içlerinde tiyatro kurmıya zorlamıştır. Başta Ordu gibi 20 bin nüfuslu Küçült bir ilimiz olduğu halde, birçok iller şehirlerinde amatör topluluklar kurmuş, oyuncular yetiştirmişti?. Karsta, Ankaradaki Yeni Sahnenin bir eşi sayılabilecek güzellikte tiyatro salonu yapılmıştır. Ama içi bomboştur!..

Yine de bütün bu teşebbüsler cılız kalmak zorundadır. Bu şehirlerin, tiyatroyu bilen yöneticilere, sanatın inceliklerine varmış bir-iki oyuncunun önderliğine ihtiyacı var. Bu şehirlerde yaşayanlar, daha sonra tiyatrolarını kendi kendilerine yürütebilecek güçtedirler.

Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Cüneyt Gökçer ile rejisör Ziya Demirelin çabalarıyla, Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga tarafından benimsenen ve 107 imzayla T.B.M.M. gündeminde yer alan Bölge Tiyatroları Kanunu teklifi, Anadolunun tiyatrodan yana olan büyük eksikliğini giderebilecek güçtedir. Yurt-içi turnesi boyunca yakından görüştüğümüz çeşitli illerin gazetecileri,' avukatları, doktorları ve salonları dolduran halkı, bölge tiyatrolarının yakın bir zamanda, kademeyle de olsa, tulüat kumpanyalarının yıllarca körlettiği gözlere, gerçek tiyatronun aydınlığını getireceği inancını belirtmişlerdir, Herhalde bu, ulusal eğitim kalkınmasında cami politikasının çok üstünde bir adım olacaktır.

S P O R

Haberler

Haftanın olayları

Geride bıraktığımız hafta içinde spor işlerimizin ağırlığı müsabaka meydanlarından çıkıp başka sahalara aktarılmış oldu. Hareket gerçekten canlı ve ilgi çekiciydi. Bu sebeple de spor işlerimizin sorumluluğunu taşıyan kişileri olduğu kadar kulüp idarecilerini ve meraklıları da hem düşündürdü, hem de meşgul etti.

Sonu gelmiyecek gibi görünen fut bol maratonu bitmiş, fırtına dinmiş, fakat millî ligten düşen dört takımın çırpınmaları çalkantıyı ölü dalgalar halinde de olsa devam ettirmiş, transfer furyası ise meydanı alabildiğine tozutmuş, ferman okunamaz hale getirmişti. Parlamentonun iki üyesi, sporumuzun dertlerini iki sözlü soru ile Millet Meclisi kürsüsüne aktarmıştı. Fakat bunlardan da alâka çekci olanı, yürekler ficisi güreş fiyaskosunun sorumlusu, İşleri, spor tarihimize geçmeğe değer bir basın toplantısı ile taçlandırmıştı-

Bütün bunlar gündelik basında, spor çevrelerinde, salonlarda, hattâ aile sofralarında konuşulmuş, yankıları da ehemmiyetleri nispetinde derin olmuştu.

Milli Lig

Milli ligden düşen Vefa, Karagümrük, Şekerhilâl, Yeşildirek kulüplerinin taraftarları ve idarecileri düşenin dostu olmadığını bir kere daha ve bu sefer biç unutmamak üzere öğerndiler. Düşmüşlerdi ve bir yerleri değil, çok yerleri acımış, berelenmişti. Ne var ki bu düşüş görünmez bir kaza gibi tepeden inme gelmemişti.

Millî Ligin şu, ziyadesiyle meşhur tertibi içinde oynandığı müddetçe değ me kuvvetli bacağın taşıyamıyacağı bir pranga olduğu anlaşıldıktan sonra ilgililer tedbirler düşünmüşler, yeni esaslar hazırlamışlar ve hakkına razı olmak istemiyeceklere cesaret veren boşlukları doldurup, pürüzleri törpülemişlerdi. 22 takımlı Millî lig de bu kayıtlar içinde başlamıştı. Sonunun nereye varacağı kimsenin meçhulü değildi. Beyaz ve kırmızı grupla ra ayrılan takımlardan kendi gruplarında sona kalacak ikişer takım, bir sonraki mevsim İçin şansını kaybedecek, talihine küseçekti. Çare, sona kal mamaktı- Maçlar oynandı ve beyaz kümede Beşiktaş 34 puan ile başçekerken, Vefa 13, Yeşildirek ise ala ala sadece 10 puan alabilmişti. Kırmızı seride ise durum daha parlak değildi Orada da Karagümrüğün topladığı puan 12'yi, şekerhilâlinki de 10 u geçememişti Olanlar olmuştu...

Dört kulübün idarecileri yen. mevsimde tekrar eski yerlerine yükselmek için alınacak tedbirleri düşünmeden evvel -her şeye rağmen- tutunmanın yollarım aramayı tercih etmişler ve bu iş için iki avukatı -Sadık Batum ilee Necdet Vuranı- seferber etmişlerdi. Bu arkadaşlar, ekiplerin sahada kaybettiklerini masa başında kazanmağa çalışacaklardı. Temsilciler sağa sola başvurmuşlar, 1.6.1963 günü "-..Bütün dünya federasyonları..." gibi kuvvetli cümleler ihtiva eden bildiriler yayınlayıp, umumî efkâra ve bağlı bulundukları mercilere dert yanmışlar ve "...her şeye rağmen açık kapılardan sızacağız!" diyerek aralık sandıkları bütün kapıları zorlamışlardı.

İşler o rütbe iyi gitmedi ki, birgün temsilcilerin "Bizi Futbol Federasyonundan başka herkes dinliyor" dedikleri duyuldu. Oysa ki, asıl olan, Federasyonun dinlemesi idi. İş- yukarılara duyuruldu, Umum Müdürlükte tartışmalı geçen bir de toplantı yapıldı. Fakat karar, düşenlerin yarasına merhem olmadı.

Ne kadar acı olursa olsun herkes bilecektir ki maçlar sahalarda kazanılır, talimatnamelerin yazılış şekillerinden faydalanmağa çalışmak ve İşleri ona göre yürütmek sporda Özlenecek ve heves edilecek bir yol değildir.

Transfer

6 Temmuz 1963 cuma günü çıkan gazeteler profesyonel futbol dünyasında hakiki bir bomba tesiri yaratan bir karar yayınladılar. Bu, bir ingiliz mahkemesinin verdiği karardı. Mesele, bir kulübe transfer olmak isteyen bir oyuncuya eski kulübünün izin vermemesinden çıkmıştı. Hâkim durumu incelemiş ,tarafları dinlemiş ve işi hükme bağlarken mevcut sistemin Ortaçağ zihniyetiyle yapılmış olduğunu, bugünkü insan hakları anlayışı ile bağdaşmadığını ve millî bir spor İçin yuzkızartıcı bir manzara teşkil ettiğini açıklamaktan da geri kalmamıştı.

Bu bombanın tozu dumanı dağıladursun, bizim futbol piyasamızda satış hareketleri hararetlenmiş ve bu hareket her yeni günde yeni bir rüzgâr estirmiştir- Bu rüzgârın kulüplerin bütçelerine büyük bir ferahlık getirdiğini kimse iddia edemiyecektir.

Bu yıl transferin İlk onbeş gününde kulüplerin bu iş için yatırdıkları paranın tutarı 2 milyon 40 bin 500 liradır.

Birol

Şenol

....ve *yüzbinlerce lira*

KÖŞEDEN

Transfer üstüne..

Vildan Âşir SAVAŞIR

Gazetelerini okumaĞa arkasından başlayan spor meraklıları, İki haftadır sabah (mahmurluğundan bir transfer bombası İle uyanır oldular. Bu o kadar tekerrür etti ki, artık ne meşhur bir futbolcu İçin filan kulübün beş sıfırlı semiz bir servet ödediğinin haberi, ne de bir başkasının, resimli macera {romanlarım gölgede bırakan bir ustalıkla adam kaçırışının hikâyesi kimseyi şaşırtır oldu. Buna alışıldı.

Nasıl alışılmasın ki? Transfer ayının daha ilk | yarısında, kulüplerin, mukavele imzaladıkları 99 futbolcu için ödedikleri paranın tutarı tam 2 milyon 40 bin 500 lirayı buldu. Bu, ortahallı bir belediyenin çok derdine merhem olacak bir paradır. Size bunların bir kısmım isimsiz kadro gibi

Bir kulüp	7	futbolcu için	595 bin lira.
Bir kulüp	7	futbolcu için	596 bin lira
Bir başkası	4		165 bin »
Bir' başkası	3	"	115 bin
Bir diğeri	8	"	97 bin
Biri	12	"	195 bin "
Gene biri	9	-	100 bin "

ödemiştir. Bu, az para mı? Bunlar, profesyonel spor dünyasının eleküstü gelenlerinin harcadıklarıdır. Başa güreşme iddiasını muhafaza edenlerden en az ödeyeni bile 3 futbolcu-için 50 bin lirayı, ya hazırdan çıkarıp saymış, ya da bu hırçın alışverişin fırtınasına kapılıp borçlanmıştır.

Biz burada, amatör spor anlayışına bağlananları çileden çıkaran bu ölçüsüz pazarın ne spor ahlâkı, ne de takım statükosu üzerindeki muhtemel tesirlerini tartışacak değiliz. Hattâ, kulüplerimizin paraya kuvvet elde etmeğe çalışacakları başarının değeri üzerinde de durmıyacağız. Biz., ödeme güçlerinin şınırlarını zorlayan profesyonel kulüplerimizi bir noktada uyarmağa çalışacağız-

Futbolcularımız ve idarecilerimiz alınmasınlar; bir atasözümüz vardır! "At, sahibine göre kişner" der. Bu söz özellikle takım sporları için doğrudur. Hatıralarımızı bir yoklayalım: Şu profesyonellik icad olunalı filân takımda bîr yıldız olarak parlayan bir delikanlının yeni kapılandığı kulüpte sönüp gittiğinin az misalini mi gördük? Bunu «iadece yeni karıştığı tertibe uyamamağa bağlamak hiç doğru değildir. İsterseniz takımı olduğu gün nakledin, filân kulübün temsilcisi, belki de iftiharı olan 11'in ertesi mevsim başka bir kulübü aynı basarı ile temsil edebileceği çok şüphelidir. Bu, biraz tutum ve çalışma metodudur. Bu, otorite ve disiplin meselesidir; hattâ idareci kadro meselesidir. Bir kadroya forma değiştirtmek hiçbir şey ifade etmez. Mesele, onu' eski kıvamında tutacak ve daha ileri götürecek manevi değerlere ve imkânlara sahip olmaktadır. Bunları sağlamadan yapılacak en pahalı transferler yalnız paraların değil, nice sportif kıymetlerin heder olmasından başka bir şeye yaramıyacaktır..

Bu paralar Fenerbahçenin 7, Galatasarayın 4, Beşiktaşın 3, Feriköy'ün 8, Kasımpaşanın 6, Beyoğlusporun 7, İstanbulsporun 5, Karşıyakanın 12, Gözteptenin 4, Albayın 7, İzmirsporun 4,. Altınordunun 6, Gençlerbirliginin 9, Ankaragücünün 4, PTT nin 8, Hacettepenin 3, Demirsporun 5 futbolcusu için ödenmiştir.

Bu senelerin içinde her ölçüde kıymetlileri vardır ve alışverişin amatör spor dünyasında renkli ümitlere, süslü rüyalara zengin malzeme teşkil ettiği muhakkaktır.

Fenerbahçenin transfer ettiği büyük as'lardan Şenol ve Birolun hikâyesi kapandıktan sonra fırtınanın bütçeleri kasıp kavurduğu bugünlerde, başarılı Federasyon başkanlarından Galatasarayın Başkamı Ulvi Yenalın verdiği beyanat hayırlı bir yol gösterdi. Eski Millî Takım Kalecisi:

"1 — Üç büyük kulübün kendi yetiştirdikleri futbolcuları birbirlerinden almalarına prensip itibariyle muhalifiz.

2 — Kulüplerin, bugünkü malî durumları bakımından bu derece ağır bir külfete girmelerini uygun bal muyoruz-

3 — Hasılat ve imkânlar mahdut iken, futbolcu piyasasının bu derece yükseltilmesini doğru görmüyoruz.

4 — Galatasaray, talimatname maddelerine çok riayet eden bir kulüptür. Futbol Federasyonu Başkaram ikazından da anlaşılacağı gibi, talimatname dışına çıkmak istemedik.

5' — Takımımızın içindeki ahengi muhafaza etmeyi ön plânda tutuyoruz" demektedir.

Sözlü sorular

Şu son günlerde ikinci Koalisyon Kabinesinin başı en ziyade dertte olan Bakanı, hiç şüphe edilmesin ki, aslında İşi en hafif 'olan Devlet Bakam Necmi öktendir. Bilindiği gibi, Devlet Bakanı çok ehemmiyetli maçkurda şeref tribününde bulunup gençlık hareketlerinde hükümeti temsil eder, ve dedikodusu ayyuka çıkan hâdiselerden sonra da basına teknik müşavirleri ile çelişen beyanlarda bulunurdu. Bunlar da insanı pek yoracak ve üzecek meşgaleler sayılmazdı. Paşanın tasalanmasına sebep olan hâdise, idare ettiği teşkilâtm her gün biraz daha yüze çıkan beceriksizliğinin hesabının şimdi kendisinden sorulması idi.

İki Parlâmento üyesi -Samsun senatörü Fethi Tevetoğlu ile Hatay milletvekili Saki Zorlu- birer sözlü soru ile Başkanlığa müracaat etmişler ve bunları Devlet Bakanının cevaplandırmasını istemişlerdi. Kulağa gelenlere inanmak icabederse, bu soruların sayısı daha da artacaktı.

Güreş sporumuzun, kendi deyimiyle, "bugün maalesef yüzümüzü kızartan ve başımızı önümüze eğdiren misli görülmemiş bir utanç konusu haline gelişinden" çok haklı bir üzüntü duyduğu anlaşılan Tevetoglu, "Zedelenen değil, mahvolan millî spor şerefimizin düşüş sebeplerini incelediniz mi? Türk güreşinin- bu feci durumdan kurtarılması ve yeniden ihyası çarelerini düşündünüz, buldunuz ve bu yolda gerekli tedbirleri aldınız mı?" diye soruyor ve "...hiç değilse bu Bakanlığa geldiğiniz gündeki seviyesine yeniden yükselmesi çin bir plân ve programınız' varsa, bunu açıklayın" diyor.

Hatay Milletvekili Sâkî Zorluya gelince o, konuyu daha da geniş bir açıdan inceler görünüyor: "Sporun her branşında, Bakanlığa geldiğiniz gündenberi en ağır mağlûbiyetlere uğramaktayız. "Türk gibi kuvvetli" sözü gülünç oldu. ilk Bakanlığa geldiğiniz günden beri yaptığınız basın toplantılarında tedbirlerden bahsettiniz. Bunların neticesi olarak şimdiye kadar hangi branşta bir başarı sağladınız? Sporumuzu emrinizle idare eden uzmanların bu işin ehli olduklarında hâlâ ısrar ediyor musunuz?" diye sorduktan sonra, sporcuların, kulüplerin durumu, bunlara yapılan yardımlar ve özellikle su sporları hakkında bilgi istiyor.

(BASIN A — 8019) — 366)